

ANIMAL WELFARE

Issues for the Welsh Parliament 2021–2026

www.PoliticalAnimal.wales

Foreword

In some respects, the Fifth Assembly has passed in the blink of an eye. Indeed, for many Assembly Members, candidates, political parties and others in Wales' bustling civic society, it may not feel so long ago that you were discussing and thumbing through the RSPCA's asks last time around. Yet, for the nation's animals, the last five years have been a time of seismic change. Wales, and the UK as a whole, has left the European Union – posing a host of new challenges, risks and opportunities for animal welfare. There have been major policy advancements – including for pets sold, animals used in entertainment, or the information available to owners to deliver good welfare standards – meaning this latest document is published in a very different context to some half-decade ago.

For Wales, too, the renaming of the decision-making body so crucial to animals – to the Welsh Parliament/Senedd Cymru – and the recent implementation of a conferred powers model in April 2018, has further solidified animal welfare's place as a devolved competency and an arena where Wales can trailblaze with innovative policy solutions to help pets, equines, farm animals and wildlife alike.

RSPCA Cymru continues to pride itself on its productive relationship with external stakeholders – including representatives from right across the political spectrum. We look forward to continuing to foster these key relationships during the five years that follow, and hope this document provides ambitious but realistic suggestions for new policy proposals, as political parties consider how they would like Wales to look beyond 2021.

We know animal welfare is a key issue for many voters. Almost half of all households in Wales own a pet, farm animals and equines offer livelihood to so many, while Wales' great variety of wildlife attracts visitors from across the globe. We hope politicians utilise these proposals to advance a topic important to so many people – and so many millions of our fellow living creatures.

CHRIS SHERWOOD, CHIEF EXECUTIVE, RSPCA

The year ahead

The publication of this document comes at a pertinent time for animal welfare in Wales, with a host of issues likely to be confirmed in the final weeks and months of the fifth term of the National Assembly for Wales. However, political realities mean there are no guarantees that these decisions will be passed or enacted and, as such, are included within this manifesto. We urge all political parties to keep them on their radar until they are implemented successfully while, in some instances, further action could complement these animal welfare measures.

INCREASED SENTENCING FOR ANIMAL CRUELTY OFFENCES

Most people across Wales join the RSPCA in being appalled at instances of animal abuse. Eighty percent of Welsh adults support a move to five-year maximum prison sentences for the worst cases of animal cruelty¹. While prosecution is always a last resort for the RSPCA, sometimes we have no other option – and some of the heinous crimes dealt with by frontline officers are horrific. Despite this, for too long, the maximum custodial sentence that can be handed down to perpetrators of animal abuse is six months. It is crucial Wales sees a 10-fold increase in the maximum custodial sentence available for those convicted of animal cruelty offences, from the current six months, to five years – bringing us in line with others such as Northern Ireland, Republic of Ireland and New Zealand.

END THE USE OF WILD ANIMALS IN TRAVELLING CIRCUSES

Travelling circus life severely compromises the welfare of wild animals. Confinement, stressful transportation, forced training, abnormal social groupings and inability to perform natural behaviour are all a grim reality for the animals, highlighting why this outdated spectacle has long needed consigning to the history books.

RSPCA Cymru has proudly campaigned for a ban for decades, and hopes the Wild Animals and Circuses (Wales) Bill will soon be in force, ensuring this practice does not continue in Wales for another Welsh Parliamentary term.

STOP THIRD PARTY SALES OF PUPPIES AND KITTENS

While many puppies and kittens are sold directly from a puppy's or kitten's place of birth, a proportion are sold via third parties. This exposes them to inherently stressful, challenging events that fall within key periods of development and hence are likely to impact detrimentally on behaviour, health and welfare. For example, puppies or kittens can be taken from their mothers and littermates before seven-to-eight weeks of age, and face the difficult transportation and exposure to a range of unfamiliar experiences. A ban on the sale of puppies and kittens via third parties would help end this situation and we hope this will be in force in Wales as soon as possible. However, solely ending the third party sale of puppies and kittens will not be a panacea to tackling issues linked to pet vending or breeding. The RSPCA continues to call for the regulation of all animal sales, to protect the welfare of any pet traded, bought or sold to further safeguard welfare.

REGULATION OF ANIMAL EXHIBITS

Wales plays host to a wide range of animal exhibits each year, including television dramas, mobile zoos/animal encounters and theatre productions. While often enjoyable for the spectators, there is a risk that exhibition and all this entails has a detrimental impact on the welfare of the participating animals and they, therefore, deserve protection and safeguards. RSPCA Cymru believes such exhibits must be regulated to ensure certain standards are adhered to, and to offer assurances to the public. While we anticipate such regulations to be in place by 2021, RSPCA Cymru urges the incoming Welsh Government to ensure Wales benefits from effective regulation of animal exhibits, offering important safeguards to ensure the welfare of exhibited animals is not compromised.

DOG BREEDING REVIEW

2019 brought the state of puppy breeding in Wales to the forefront of political and media attention, as well as to that of animal welfare organisations and activists. A BBC documentary highlighted serious concerns with the state of the dog breeding trade in Wales, as well as with how Wales' local authorities interpret and are able to enforce the existing regulations². RSPCA Cymru has long been clear that while new dog breeding regulations introduced in 2014 were a big step forward, funding and legislation would need to go a lot further to provide adequate protection. Better enforcement, more emphasis on tackling genetic issues at breeding establishments, and a staff-to-dog ratio that better considers welfare, should all remain on the agenda in further improving standards and the legislative framework.

Greater investment and training at a local authority level will be key so councils can properly enforce the law. Additionally, RSPCA Cymru urges the incoming Welsh Government to standardise dog breeding trade across Wales, possibly by setting licensing fees and training at the national level to prevent the ongoing issue of a 'postcode lottery' of skills and services.

RECOGNISE ANIMAL SENTIENCE IN LAW

Like humans, animals must be recognised as sentient beings. They have the capacity to feel joy, pleasure, pain and to suffer – and it is vital this is reflected within Welsh law following withdrawal from the European Union. The next Welsh Government must pay legal regard to the needs of sentient animals and report on how sentience is considered across government departments, with the support of an independent advisory body. The acknowledgement of animal sentience in law sends the strongest possible message that the welfare and status of animals is respected.

Generation Kind

Prevention is always better than cure, and the RSPCA's ultimate aim is to avoid instances of animal neglect or abuse arising in the first place. The best way to achieve this in the long term is to inspire a kinder generation, who are empathetic towards all sentient beings and understand their legal obligations towards animals. That is why the RSPCA launched Generation Kind, our biggest ever education and prevention programme, aimed at children and young people.

Generation Kind is a programme of ambitious, innovative projects aiming to nurture and encourage the values of kindness and compassion towards all animals, ensuring future generations have kindness towards their fellow living creatures embedded in their nature from an early age.

We're eager for decision makers in Wales to join the RSPCA on this journey and support the development of a future society that is truly kind to animals. In 2018, RSPCA prosecutions in Wales hit a five-year high, demonstrating the need for action in this area, but we believe that, through positive change to the school curriculum and support of RSPCA projects, the future can be more positive for both people and animals.

PLACING ANIMAL WELFARE ON THE CURRICULUM

RSPCA Cymru has long campaigned for the incorporation of animal welfare into Wales' curriculum. Education is central to our mission of preventing animal cruelty and the RSPCA already makes resources available to practitioners that bring the topic of animal welfare to life in the classroom. The roll-out of Wales' new curriculum offers the perfect opportunity to incorporate animal welfare, and to inspire a kinder generation who are empathetic towards all sentient beings. In the absence of mandating animal welfare as a compulsory subject on the curriculum, amending Areas of Learning and Experience to specifically reference animals and sentient beings will play a key role in highlighting to schools the role animal welfare has in equipping young people for life, teaching, among other things, compassion, empathy and social responsibility. Animal welfare can also act as a topical conduit to other areas of study, such as citizenship, philosophy and law.

SUPPORTING THE GREAT DEBATE

Our 'Great Debate' concept is an integral part of Generation Kind. The RSPCA first launched the Great Debate in Wales in 2015 at the National Assembly for Wales and, each year, the scheme reaches more young people than ever before. The debates bring together pupils aged 11–14 to discuss and debate a host of ethical animal welfare topics, nurturing key skills in research, deliberation and communication. Debates encourage young people to consider a range of ethical, moral and philosophical animal welfare topical issues, for example sentience in crustaceans, and whether agencies such as the Welsh Government should provide crabs and lobsters with similar legal protections to other animals.

Regional heats are held at hubs of democracy across the country, giving young people access to town and county council chambers, prior to unique access to the Welsh Parliament for the grand final. In addition to inspiring interest in animals and their welfare, the event develops young people's awareness of citizenship and democracy, highlighting the process by which decisions impacting animals are made at a local and national level.

We hope the Generation Kind programme will inspire a future generation of increasingly compassionate and empathetic activists. We are always eager to work with more local authorities, and the Assembly Commission themselves, to further develop this initiative and the impact it is having on young people's participation in the decision making process, and feel much of the ethos of the Great Debate programme is wholly consistent with the wider aims and objectives of the Local Government and Elections (Wales) legislation. The continued support of the Welsh Government, political groupings within the Welsh Parliament and newly elected MSs will be critical to the scheme's success in supporting the animal ambassadors of the future.

Photo: Andrew Forsyth / RSPCA

Inspectorate powers

In September 2014, Stephen Wooler CB published an independent review of the prosecution activity of the RSPCA. This report recommended dialogue between the RSPCA and government 'seeking the development of a concordat placing the RSPCA's investigation and prosecutions activities on a formal basis'³. He urged 'the appointment of suitably experienced RSPCA Inspectors as Inspectors for the purposes of the Animal Welfare Act 2006'⁴.

The recommendation is intended to ensure there is clarity of role for RSPCA officers, particularly when dealing with other enforcement partners in the police and local authorities, while reducing bureaucracy and burdens upon the resources of statutory bodies, and increasing the efficiency of RSPCA officers on the frontline.

Photo: Shelley Phillips / RSPCA Cymru

In 2018 the Welsh Government asked the RSPCA to consider the impacts of such a change – paving the way for an exhaustive consultation exercise and report exploring the appointment of RSPCA inspectors formally under the Animal Welfare Act.

We hope the next Welsh Government will continue this work to enable the RSPCA to be better equipped and accountable, which it is envisaged will bring the enforcement work of all agencies closer together as well as ease the historic bureaucratic burden placed on other public bodies, by continuing to support the examined case for RSPCA officers to be appointed as Inspectors under the Animal Welfare Act.

Companion animals

As a nation largely comprised of animal lovers, Wales has some of the highest rates of animal ownership across the UK. Almost half of all Wales' households own at least one animal. Of these households, 62 percent owned dogs and 39 percent owned cats⁵ – Wales' two most popular pets. Pets have an immeasurable impact on our lives. They reduce social isolation and loneliness, and positively impact our mental and physical wellbeing. They are at the heart of our families and communities. It is vital, therefore, that the next Welsh Government continues to strive for the best standards of companion animal welfare, supporting both owners and the animals themselves through forward thinking and positive policy or legislative change.

PUBLIC SPACE PROTECTION ORDERS (PSPOs)

PSPOs are tools at the disposal of local authorities, allowing them to deal with nuisance issues in a particular area that are having a detrimental effect on the quality of life of those in the local community, and are often used to tackle issues such as dog fouling. While PSPOs often seek to improve the relationship between dog and non-dog owners in communities, they can often alienate and demonise dog owners, for example by banning dogs from local marked sports pitches or other dog walking hot spots. We urge the Welsh Government to issue guidance to local authorities ensuring they do not use their powers under the Anti-Social Behaviour, Crime and Policing Act 2014 in a way that unwittingly compromises animal welfare.

EQUINE TETHERING AND IMPROVED HORSE WELFARE

Sadly, across Wales, the RSPCA continues to receive numerous reports about horses kept in inappropriate conditions, and often tethered for long periods of time.

The Welsh Government's Code of Practice for the Welfare of Horses notes that tethering is 'not a suitable method of management of an animal'⁶, explicitly stating that 'tethering should never be used as a long-term measure to control horses as this can lead to a failure to meet a horse's basic welfare needs as set out in the Animal Welfare Act 2006'⁷.

However, in many instances, such unequivocal statements are not acting as a deterrent to equines being tethered for long periods of time to the detriment of their welfare. The prevalence of poor tethering practices in Wales suggests that the Code of Practice's reference to this issue is not effective as a standalone measure, and we would urge the Welsh Government to conduct a project to examine more stringent guidance, change in enforcement practices or even a change in legislation to better discourage and deter long-term tethering of equines.

ANNUAL DOG REGISTRATION SCHEME

RSPCA Cymru urges the incoming Welsh Government to consider implementing an annual dog registration – or licensing – scheme in Wales, joining 23 other European countries who have such a scheme in operation⁸. The introduction of such an initiative, overseen by Wales' 22 local authorities, will further ensure dog identification across Wales, building upon the existing compulsory microchipping legislation, allowing dogs to be more effectively traced back to their owners. A modest annual registration cost could also provide local authorities with much-needed funds to tackle the social and animal problems associated with dog ownership including dog health and welfare, anti-social behaviour involving dogs, dog bite incidents, fouling and straying. This contribution would allow dog owners and the wider community to benefit from the costs associated with licensing.

REGULATION OF CAT BREEDING

Almost a decade ago, some 347 cat breeders were identified in Wales⁹, yet these breeders are not currently required to undergo licensing or oversight. While there has been much attention on welfare problems associated with puppy breeding in Wales, cats and kittens must not get left behind. The next Welsh Government must explore, beyond third party sales of kittens, the need to introduce regulation of the breeding of cats – and other companion animals where necessary – to ensure minimum and promote higher standards of welfare within the sector.

No cat breeder delivering good or higher standards would have anything to fear from regulation, but action from the next Welsh Government would help deter those seeking to compromise cat welfare to achieve big profits from kitten sales.

REGULATION FOR RACING GREYHOUNDS

There is one independent 'flapping' greyhound track that currently operates in Wales. Unlike in England, where specific regulations for racing greyhounds offer them some protection¹⁰, in Wales these animals are afforded no additional legal protection. In 2019, a Voluntary Code of Practice for the Welfare of Racing Greyhounds¹¹ was published by the Animal Welfare Network for Wales but funded by the RSPCA, following a request for action from the Welsh Government. This was a key step forward, presenting relevant minimum legislative standards as well as offering track operators guidance on the training of greyhounds, management at the track, vet attendance at the track, dog breeding, transportation, biosecurity and sale. However, without formal regulation underpinned with high welfare standards and enforcement, there are no guarantees about the welfare of greyhounds competing in a racing environment – Wales continues to lag behind England. Accordingly, RSPCA Cymru believes the next Welsh Government should regulate the industry in Wales, offering vital protections to greyhounds used for these sporting purposes, with a key emphasis on ensuring their welfare from birth to death.

DOG CONTROL

The historical decision in Wales not to proceed with the Control of Dogs (Wales) Bill remains a cause for concern. RSPCA Cymru supports introducing new measures, with a greater focus on education and prevention to further encourage responsible dog ownership and a more harmonious relationship between dog and non-dog owners. Additionally, while a reserved matter, the next Welsh Government could also be a strong advocate for ending the discrimination faced by four types of dogs in the UK: the pit bull terrier; Japanese tosa; dogo Argentino; and fila Brasileiro, by calling on the UK Government to repeal Breed Specific Legislation (BSL), ensuring dogs are no longer put to sleep in Wales because of the way they look. Annual dog registration will also be key in tackling both BSL and the dog control issues society faces.

COMPULSORY MICROCHIPPING OF OWNED CATS

Cats roam by their nature, and a microchip increases the chances of a lost or injured cat being reunited with their owner. Similarly, if a cat has been involved in a road traffic accident, a microchip allows the relevant local authorities to inform the owner, helping to prevent further distress for those involved. We acknowledge there would be numerous challenges to the enforcement of such a law, and what cats it could cover effectively, for example, the difficulty represented by feral cats. However, we believe the incoming Welsh Government should make the microchipping, and upkeep of owner contact databases, of owned cats compulsory.

PETS IN HOUSING

Keeping pets in sheltered, social or private rented housing poses many challenges. The development of a well-enforced Pets Policy can ensure more tenants can keep pets, and do so responsibly. This can also help reduce anti-social behaviour associated with animals, and facilitate happier, healthier tenants, and more harmonious relationships between pet owners and non-pet owners. The next Welsh Government could issue codes of practice, or model tenancy proposals, to housing associations to encourage them to provide housing options to responsible pet owners. Additionally, as part of the registration, licensing and training of all landlords and agents in Wales, the Welsh Government should support training on the role of Pets Policies, and the importance of responsible pet ownership, to ensure more widespread success with tenancy arrangements involving pets in the private rented sector.

HOMELESSNESS

For many, the lack of access for pets – particularly dogs – to homeless shelters, hostels and social housing can be a barrier to improving their own situation and standards of living. RSPCA Cymru believes the next Welsh Government should work with local authorities and providers of accommodation for homeless people to ensure the fear of losing pets is not providing a barrier to vulnerable individuals accessing services - while issuing guidance to local authorities on the importance of referencing pets in their statutory homelessness strategies.

SUPPORT FOR VULNERABLE PET OWNERS

Many pet owners often find themselves in difficult situations, perpetuated by love for their animals or changing economic, social or personal circumstances. Sadly, there has been too much reliance on the charitable sector to provide support in these situations, such as those who find themselves unable to meet the cost of owning an animal; those fleeing abuse; and those who find themselves without any accommodation. We urge the next Welsh Government to help these people and their animals, facilitating collaboration between animal and human welfare agencies and working to ensure low cost veterinary treatment is available throughout Wales for those who find themselves in hardship. The Welsh Government should also increase awareness of, and support for, pet fostering schemes, and urge local authorities and Local Health Boards to include within their statutory local strategies an emphasis on helping pets within abusive domestic settings. We also urge the Welsh Government to issue guidance to local authorities, emphasising their obligations to owners and their pets (as they are classed as property in law) under the Social Services and Well-being (Wales) Act 2014 when they are being cared for in hospital – offering assurances to those owning pets while taken unwell, who do not have other contingency measures available.

PROTECT ELECTRONIC COLLAR BAN

For almost a decade, the use of e-collars, designed to use electric stimuli to modify the behaviour of dogs and cats have been banned and, positively, Wales remains the only UK nation to have implemented such a ban¹². However, the RSPCA has in recent years campaigned against calls to water down this important law, amid calls to remove the ban on electronic collars linked with invisible boundary fencing. Such systems present numerous welfare problems and behavioural implications. We urge the next Welsh Government to commit to retain this important ban and review other aversive training methods such as prong collars.

Photo: Becky Murray/RSPCA

£ PET VENDING

Wales has an overpopulation of companion animals, and many of the laws related to the trade of pets are outdated or incompatible with modern consumer behaviours. While ending the third party sales of puppies and kittens is a positive step, it will not help many of the species traded irresponsibly each year in Wales. The Pet Animals Act 1951, for example, is nearly seven decades old and was designed in a very different era of pet trade and sale, welfare science and technological advancement. Indeed, approximately one-third of all animal sales are believed to be online – a largely unregulated sales outlet. The future Welsh Government should undertake a wholesale review of legislation surrounding the dealing, trading and selling of animals, including a key focus on the regulation of animals sold online.

ENDING THE GIVING OF PETS AS PRIZES

Animal ownership is a big responsibility, and should be planned and well thought out. RSPCA Cymru is, therefore, hugely concerned that pets – primarily goldfish – continue to be issued as prizes in Wales. Goldfish are easily stressed and very often fish that are won as prizes suffer miserably from shock, oxygen starvation or die from changes in water temperature, and many may die before their new owners can get them home. In the absence of Wales-wide action, the RSPCA has been successful in urging a number of local authorities to implement banning this practice on their land¹³. However, the most effective way to ensure such a practice is ended is a Wales-wide ban enshrined in Welsh law. The situation in Wales is contrary to that in Scotland¹⁴, where it is an offence to give an animal as a prize regardless of the person's age (except within the family context). We believe the next Welsh Government should seek to introduce Scottish-style legislation that would ban the giving of animals as prizes.

Photo: RSPCA

Farm animals

The RSPCA's work with farm animals often doesn't get the attention it deserves, as issues with pets often dominate. However, from officers on the frontline rescuing livestock, to the Science and Policy team that provides technical information, advice and support, and develops the species-specific higher welfare standards that are used by RSPCA Assured – the RSPCA's ethical food label dedicated to farm animal welfare – the RSPCA is working hard to improve the welfare of farm animals, at every stage of their lives.

Indeed, millions of farm animals currently reside in Wales. As such, positive policy moves in this area have the potential to dramatically improve the lives of some 10 million sheep and lambs, 7.5 million fowl, 1.1 million cattle and calves, and 24,500 pigs¹⁵ – so the issue of farm animal welfare should be at the forefront of minds when developing animal welfare policy proposals.

PROHIBITING NON-STUN SLAUGHTER

The law in Wales currently requires animals to be stunned (rendered unconscious) before being slaughtered (neck cutting), but an exemption from this exists for Shechita (Jewish) and Halal (Muslim) slaughter, which means these animals can be slaughtered without being stunned first. Despite this exemption, however, 58 percent of certified UK Halal meat in 2019 came from animals that had been stunned before slaughter¹⁶.

Scientific evidence demonstrates that farm animals slaughtered without stunning can experience significant pain and distress, and the practice has been labelled 'unacceptable' by the Farm Animal Welfare Committee¹⁷. Religious beliefs and practices should, of course, be respected and religious freedom is vital, but RSPCA Cymru believes it is paramount that animals are treated humanely at the time of killing and are therefore stunned prior to being slaughtered.

Eighty percent of people in Wales support an end to non-stun slaughter¹⁸, while a joint petition between the RSPCA and the British Veterinary Association (BVA) in Wales urging action on an outright ban on non-stunned slaughter has attracted thousands of signatures¹⁹. We call on the next Welsh Government to end these exemptions to ensure the suffering of farm animals through not being stunned before slaughter is no longer legal. In the absence of a complete end to this practice, an immediate post-cut stun to reduce the period of suffering should be introduced, particularly for ruminants.

COMPULSORY CCTV IN SLAUGHTERHOUSES

RSPCA Cymru wholeheartedly supports, and has long championed, the introduction of CCTV in all abattoirs in Wales. CCTV can not only help offer assurances that welfare standards are being met at all times, but can also help protect the business from unfounded allegations of animal abuse, and offer an important training tool.

Efforts are essential to ensure farm animals slaughtered in Wales are treated humanely and with respect but, sadly, evidence has occasionally come to light suggesting this is not always the case in the slaughterhouse environment, due to the ill-treatment of animals. CCTV is now a requirement in all England-based slaughterhouses where live animals are present – it is crucial farm animals in Wales are not left behind. Installing CCTV in slaughterhouses has been estimated to cost from £6,000²⁰. The vast majority (82 percent) of people in Wales support the introduction of compulsory CCTV²¹. While the current Welsh Government has provided financial support to abattoirs to install CCTV²², not all have done so with only 10 of the 24 slaughterhouses in Wales operating with CCTV systems²³. Therefore, the next Welsh Government must make these systems mandatory in all abattoirs; a low-cost measure that could fuel consumer confidence in Wales' produce and help better safeguard the welfare of animals at slaughterhouses.

FARM PAYMENTS LINKED TO HIGHER WELFARE

Wales' departure from the European Union has led to discussions on the overhaul of the nation's farm support payments scheme. The legacy of the Common Agricultural Policy is one of increased food production and intensified farming – and was modelled in a very different era. Sadly, incentives have promoted housing systems, management practices and breeding practices that prioritise productivity, often to the detriment of welfare. This is out of step with public opinion: 80 percent of adults in Wales²⁴ say the welfare standards of the animals reared is important in their purchasing decisions.

Furthermore, the Eurobarometer surveys highlight that 62 percent of the British public²⁵ do not feel animal welfare receives adequate importance in UK food policy, while 72 percent²⁶ would pay more for products from animal welfare-friendly production systems. Polling has also found 82 percent²⁷ support farmers receiving subsidies to improve animal welfare. We believe there is huge potential for 'Brand Wales' to become increasingly synonymous with, and linked to, higher welfare – and call on the next Welsh Government to recognise, reward and support those farmers rearing animals to higher welfare standards.

EFFECTIVE BOVINE TB (bTB) CONTROL

The RSPCA stands steadfast with the rural community in wanting to see the eradication of bTB in both farmed and wild animals. Clearly, bTB has long been a devastating issue for cattle and farmers in Wales. However, based on the evidence, the RSPCA remains steadfastly against the culling of badgers, such as that being employed in England, as an evidence-based means of effectively tackling bTB in cattle. Any incoming Welsh Government should continue to support a comprehensive bTB eradication plan that focuses on better health management strategies for cattle. Such strategies need to be developed in conjunction with farmers and their vets in order to be effective at improving welfare and disease control in cattle. We recognise the progress that the Welsh Government has made over the past 10 years by implementing measures such as more rigorous cattle tests, tailored bTB management plans for chronically infected herds and piloting vaccination programmes for badgers in West Wales.

BETTER LABELLING

Consumers are increasingly interested in the provenance of their food and require such information to inform their purchasing decisions – and want more information. Many consumers will seek out higher welfare options, while more ethically sourced produce is an increasingly desirable marketing tool for many companies.

Sadly, unclear or absent labels continue to cause confusion and make it difficult for consumers to make adequately informed decisions, or make purchases in line with their intentions. Furthermore, inadequate labelling hinders the sale of higher welfare products and therefore unfairly disadvantages the farmers producing them.

The next Welsh Government should empower consumers by mandating the provision of clear, transparent, meaningful information on all products containing animal protein. We propose ‘Method of Production’ labelling for all meat, fish and dairy products, and clear labelling of any meat from animals slaughtered without prior stunning. Such labelling will give renewed confidence and assurance to consumers and producers, and potentially revolutionise purchasing decisions in the same way whole egg labelling has done over the last 15 years.

ACTION ON LIVE EXPORTS

The RSPCA believes that the live transportation of animals to the continent for slaughter or further fattening must be prohibited, and that farm animals should be slaughtered as close as possible to the farms where they were reared. We continue to urge the Welsh Government to prioritise supporting a carcass-only trade, by supporting local abattoirs and local supply chains. As the post-Brexit landscape continues to take shape, decision makers in Wales can control journey times within Wales as well as work to influence UK policy to champion the highest mandatory standards on vehicles and lower journey times for transportation. Wales’ sheep exports cover approximately one-third of all sheep exports from the UK²⁸, so the Welsh Government could make a huge statement for animal welfare by promoting and supporting all sheep exports to only be permitted to go ‘on the hook’. The slaughter, in Wales, of farm animals destined for the export market will help ensure the future of Wales’ abattoirs, thus enabling the Welsh Government to better control the birth-to-slaughter welfare standards of the nation’s farm animals.

 PUBLIC SECTOR FOOD PROCUREMENT

The public sector spends vast sums of taxpayers' money on food every year. In particular, local government food procurement, including for schools, comes at a significant expense. We urge the next Welsh Government to ensure higher welfare produce is a requirement within its contracts, and to issue guidance to local authorities and other public bodies regarding the sourcing of higher welfare products. Prioritising welfare in procurement processes would see the public sector help promote higher standards of farm animal welfare, and ensure taxpayers' money is spent more ethically.

Photo: RSPCA Cymru

Wildlife

Rescuing and rehabilitating wildlife is a major part of the RSPCA's work, yet, much like our work with farm animals, often doesn't receive the focus it deserves compared to our work with domesticated companion animals. Wales' wildlife is rich and varied – but needs better welfare protection to help it thrive.

Wild (non-domesticated) animals are also widely kept as pets, often referred to as 'exotics'.

Trying to improve the welfare of such a huge variance of wild animals and species is a major challenge for the RSPCA and decision makers, but the Welsh Government can help make Wales a better place for non-domesticated animals by consolidating and modernising laws and improving public understanding of living with wildlife.

ENSURING RESPONSIBLE OWNERSHIP OF EXOTIC PETS

Significant numbers of households in Wales own exotic pets. Welsh Government data suggests six percent of households kept a bird, while three percent kept a reptile²⁹. Meanwhile, RSPCA polling previously found nine percent of households in Wales have owned either a parrot, snake, lizard or monkey³⁰. These animals have complex needs, many of which are exceptionally difficult to meet within the domestic environment, highlighting the necessity of specialist support and guidance being available. The RSPCA believes the next Welsh Government must support the development of – and publish – statutory Codes of Practices for the keeping of exotic pets in Wales, broken down by species given the varying needs and requirements. This should be a scientifically driven process, ensuring those who wish to keep these pets have access to documentation highlighting the scale of the commitment and the knowledge and resources they will require.

BANNING PRIMATES AS PETS

We have long been concerned that, as highly intelligent animals with complex needs, primates cannot be provided with adequate care within a domestic environment. Despite this, monkeys and other primates are being readily sold as pets online – with approximately 120 primates currently believed to be kept as domestic pets in Wales³¹. RSPCA Cymru was pleased to be involved with – via the Animal Welfare Network for Wales – the development of a Code of Practice for the care of these animals, which will go some way to outlining expectations for those who keep primates privately. However, given the complex needs of these animals, a full legal restriction on their keeping and trade as domestic pets is required and should be brought forward by the next Welsh Government as a matter of urgency.

CONSOLIDATING WILDLIFE LEGISLATION IN A NEW WILDLIFE ACT

There exists in Wales a plethora of wildlife legislation, much of which is fractured and outdated, causing ongoing issues associated with its understanding and enforcement, and hindering the public's understanding of their responsibilities concerning Wales' wildlife. RSPCA Cymru believes that the next Welsh Government should seek to introduce a new Wildlife Act for Wales, creating clarity and consistency on the policy and legislation that protects Wales' precious wildlife and the areas that encompass it, and consolidating the large swathes of legislation that currently exist into a modern and accessible piece of law, which clearly highlights to the public their responsibilities for Wales' wildlife.

ACTION ON SNARES AND TRAPS

The use of snares is legal and commonplace in Wales. Estimates suggest more than 51,000 fox snares can be active in Wales at one time³². In 2015, the Welsh Government introduced a Code of Best Practice on the use of snares in fox control, but RSPCA officers regularly deal with incidents where snares are set in breach of both this voluntary Code and the law more generally. There is also a lack of available data as to compliance with the Code. RSPCA Cymru remains opposed to the manufacture, sale and use of all snares or any trap that causes suffering. Snares are cruel and indiscriminate in what they catch, and the next Welsh Government can end this situation by implementing an outright ban on their use in Wales.

Should snares be banned, complementary regulation of other traps would be required to avoid shifting the problem onto other devices, such as glue traps. A complete review and consolidation of wildlife legislation would provide the opportunity to do this. In the absence of a ban, better data collection, public awareness and a statutory Code would be welcome steps in the right direction.

Photo: RSPCA Cymru

Other policy areas impacting the RSPCA and animal welfare

Many policy changes can end up positively impacting a series of species, including animals kept as pets, equines, farmed and wild animals. Other topics may not directly impact animals but, in reality, have major consequences for their welfare and the work of the RSPCA.

REVIEW OF FUNDING AND ENFORCEMENT PROVISIONS OF LOCAL GOVERNMENT

Amid a difficult economic climate, Wales' local authorities have seen considerable budget and resource challenges over recent years. It is vital that animal health and welfare provision, including licensing and regulatory services, are not diminished and deprioritised as local authorities adapt to this reality. Sadly, a 'postcode lottery' of animal welfare services across Wales from the public sector is increasingly evident, as well as a lack of financial resources to enforce the relevant animal welfare legislation. The RSPCA urges the next Welsh Government to undertake a comprehensive review concerning the ability of local authorities to enforce legislation impacting upon the welfare of animals, including whether suitable resources exist, both financial and physical, and the need to provide further guidance and training for officers, possibly to be set at a national level.

WALES-WIDE BAN ON SKY LANTERNS

The next Welsh Government should ban the use of sky lanterns on all land in Wales. All 22 local authorities have banned their use on Council land following an RSPCA campaign³³ and the time has come for the rest of the country to catch up via Wales-wide action. Sky lanterns look attractive, but they can be so dangerous for Wales' animals, in particular farm animals, equines and wildlife. Ingestion and entrapment are major risks from discarded sky lanterns, while they also pose a fire hazard to habitats, animal housing and feed storage.

REGULATE ANIMAL SANCTUARIES

Riding schools, cat boarders and dog breeders are all subject to regulation in Wales but animal welfare establishments, or 'sanctuaries' as they are more commonly known, are not.

Sanctuaries often do invaluable work to rehabilitate and rehome animals, but a lack of safeguards exist to protect the welfare of animals based in such settings. As it stands, anybody can establish a sanctuary without being inspected or putting any welfare standards or contingency plans in place. The Welsh Government recently published a voluntary Code of Practice governing standards at sanctuaries – but more action is needed. Regulations must be introduced under the Animal Welfare Act, offering legal protections to animals based inside Wales’ estimated 90 sanctuaries.

MAKING ANIMAL WELFARE A ‘MATERIAL MATTER’ IN PLANNING

Animal welfare is not currently a legal consideration within the planning process. It should be designated as a ‘material consideration’ within the planning system, meaning negative impacts on animals should be a key consideration in relevant planning applications. When planning applications concern farm or companion animal housing, they are often met with widespread opposition, public process and prolonged planning debate. However, this debate is often heavily based on emotion, given the absence of scientifically proven, consistent animal welfare principles within the current planning process. Reforming planning laws would ensure a consistent approach, while ensuring developments that impacted animal welfare most negatively can be challenged. This could also prevent animal welfare issues in appropriate housing from escalating in the first place. Enshrining animal sentience within Welsh law could also play a key role in the future reform of planning law.

PROTECT CHARITY SHOP RATE RELIEF

The RSPCA’s branch charity shops offer a major lifeline for animals in need, raising vital funds and helping the environment by ensuring products are reused. The business rate relief that Wales’ charity shops have enjoyed since 1980 recently came under threat³⁴. Continued clarity from the next Welsh Government as to the long-term protection of the 80 percent rate relief, and the additional 20 percent discretionary relief billing authorities can offer, would be hugely reassuring to the third sector and, therefore, causes such as animal welfare. It has previously been estimated that one-fifth of Wales’ charity shops could close if the relief was lost – losing charities vital funds and leaving more empty shops on Wales’ high streets.

CONSTITUTIONAL CHANGE

As devolution enters a new era with the arrival of the Welsh Parliament, RSPCA Cymru continues to call for reform of law-making mechanisms to ensure better scrutiny of key proposals impacting upon animal welfare. We urge new Members of the Senedd to support secondary, or subordinate, legislative proposals to be subject to amendment and to enhance the voice of the public and stakeholders within consultative procedures. We want to see more regular, timetabled ballots for Proposed Members Bills, offering more opportunities for animal welfare laws to be considered.

References

1. YouGov/RSPCA polling (2017) – taken from a sample of 1,103 Welsh adults.
2. BBC Wales Investigates: *Inside the UK's Puppy Farm Capital*, first aired September 2019.
3. The independent review of the prosecution activity of the Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals, Stephen Wooler CB, 24 September 2014, p24.
4. *Ibid.*
5. National Survey for Wales 2014-15 Pet welfare, SB 1/2017, 19 January 2017
6. Welsh Government – Code of Practice for the Welfare of Horses, 2018, p. 8.
7. *Ibid.*, p. 23.
8. C. Macpherson, F-X. Meslin, A. Wandeler, 'Dogs, Zoonoses and Public Health' 2012, p. 34.
9. Companion Animal Welfare Enhancement Scheme – Special Project: Cat Breeding.
10. The Welfare of Racing Greyhounds Regulations 2010.
11. www.awnwales.org/wp-content/uploads/2019/09/Greyhound-Code-English-Welsh.pdf
12. Animal Welfare (Electronic Collars) (Wales) Regulations 2010.
13. RSPCA Cymru – Pets as Prizes Briefing Paper 2019.
14. Animal Health and Welfare (Scotland) Act 2006, Section 31 – Offering Animals as Prizes
15. StatsWales – Total Livestock in Wales by Year, 2017 figures – most recent data published at time of publication.
16. RSPCA Assured, Transportation and slaughter.
17. RSPCA, Religious slaughter.
18. RSPCA Cymru, 80% of people support an end to non-stun slaughter in Wales, 2014.
19. RSPCA Cymru and British Veterinary Association joint petition to end non-stun slaughter in Wales.
20. Minutes of the Cross Party Group in the Scottish Parliament on Animal Welfare, 50th meeting, 17 January 2012. Available at http://www.scottish.parliament.uk/CrossPartyGroups/Animal%20Welfare/Minutes_20120117.pdf
21. YouGov Plc. Total sample size was 1,001 Welsh adults (aged 18+). Fieldwork was undertaken between 4–8 September 2014. The survey was carried out online. The figures have been weighted and are representative of all Welsh adults (aged 18+).
22. Georgina Mills, 'Grant Aid for CCTV in Welsh Abattoirs', Veterinary Record 182 2018.
23. National Assembly for Wales - Petitions Committee, Press Release, 23 January 2020.
24. YouGov Plc. Total sample size was 1,001 Welsh adults (aged 18+). Fieldwork was undertaken between 4–8 September 2014. The survey was carried out online. The figures have been weighted and are representative of all Welsh adults (aged 18+).
25. European Commission, 2005. Eurobarometer – Attitudes of consumers towards the welfare of farmed animals Q12.
26. European Commission, 2016. Attitudes of Europeans towards animal welfare. Special Eurobarometer 442.
27. RSPCA Report – *Into the fold: Targeted financial support to improve farm animal welfare*.
28. Farmers Weekly, 'Higher lamb exports are a double edged sword' 2018.
29. Welsh Government National Survey 2015, Pet Welfare
30. All figures, unless otherwise stated, are from YouGov Plc. Total sample size was 1,036 adults. Fieldwork was undertaken between 19–22 August 2015. The survey was carried out online. The figures have been weighted and are representative of all Welsh adults (aged 18+).
31. Animal Welfare Network for Wales – Network News, quarterly magazine, December 2019, vol IV.
32. Written Assembly Question – WAQ66377, February 2014. This outlined estimates, which state the number of fox snares set in Wales are at a maximum in March at 51,641.
33. Keep Wales Tidy, 'Sky lanterns bans now in place across Wales', 2018.
34. thirdsector.co.uk - Welsh Government consults on proposal to reduce business rate relief for charity shops, 22 November 2012.

Cover photo: Shelley Phillips / RSPCA Cymru

RSPCA Cymru

6 Cae Gwyrdd, Greenmeadow Springs, Tongwynlais, Cardiff, CF15 7AB
www.rspca.cymru www.politicalanimal.wales

 RSPCA Cymru @rspcacymru @rspca_cymru

The RSPCA helps animals in England and Wales. Registered charity no: 219099.
The RSPCA only exists with the support of public donations.

February 2020

Printed on 100% recycled materials using environmentally friendly processes.

CYMRU

LLES ANIFEILIAID

Ystyriaethau ar gyfer Senedd Cymru 2021–2026

www.PoliticalAnimal.cymru

Cyflwyniad

Mewn rhai ffyrdd, mae'r Pumed Cynulliad wedi hedfan heibio. Yn wir, i lawer o Aelodau'r Cynulliad, ymgeiswyr, pleidiau gwleidyddol ac eraill yng nghymdeithas ddinesig brysur Cymru, efallai nad yw'n teimlo mor bell yn ôl â hynny yr oeddech yn trafod ac yn cymeradwyo gofynion yr RSPCA y tro diwethaf. Ac eto, i anifeiliaid y wlad, mae'r pum mlynedd diwethaf wedi bod yn gyfnod o newid seismig. Mae Cymru, a'r Deyrnas Unedig gyfan, wedi gadael yr Undeb Ewropeidd – gan greu llu o heriau, risgiau a chyfleoedd newydd o ran lles anifeiliaid. Cafwyd datblygiadau polisi mawr – gan gynnwys yn ymwneud â gwerthu anifeiliaid anwes, anifeiliaid a ddefnyddir mewn adloniant, neu'r wybodaeth sydd ar gael i berchnogion i gyflawni safonau lles da – sydd oll yn golygu bod y ddogfen ddiweddaraf hon wedi'i chyhoeddi mewn cyd-destun gwahanol iawn i ryw hanner degawd yn ôl.

I Gymru, hefyd, mae ailenwi'r corff gwneud penderfyniadau sydd mor hanfodol i anifeiliaid – yn Senedd Cymru/Welsh Parliament – a gweithredu'r model rhoi pwerau ym mis Ebrill 2018, wedi cadarnhau ymhellach fod lles anifeiliaid yn faes lle y mae cymhwysedd wedi ei ddatganoli ac yn faes lle gall Cymru dorri tir newydd drwy gael atebion polisi arloesol i helpu anifeiliaid anwes, ceffylau, anifeiliaid fferm a bywyd gwyllt fel ei gilydd.

Mae RSPCA Cymru yn parhau i ymfalchïo yn ein perthynas gynhyrchiol â rhanddeiliaid allanol – gan gynnwys cynrychiolwyr o bob rhan o'r sbectrwm gwleidyddol. Rydym yn edrych ymlaen at barhau i feithrin y cysylltiadau allweddol hyn yn ystod y pum mlynedd nesaf, a gobeithiwn fod y ddogfen hon yn rhoi awgrymiadau uchelgeisiol ond realistig ar gyfer cynigion polisi newydd, wrth i bleidiau gwleidyddol ystyried sut yr hoffent i Gymru edrych y tu hwnt i 2021.

Gwyddom fod lles anifeiliaid yn fater allweddol i lawer o bleidleiswyr. Mae bron i hanner yr holl aelwydydd yng Nghymru yn berchen ar anifail anwes, mae anifeiliaid fferm a cheffylau yn cynnig bywoliaeth i gynifer, tra bod amrywiaeth fawr bywyd gwyllt y wlad yn denu ymwelwyr o bob cwr o'r byd. Gobeithiwn y bydd gwleidyddion yn defnyddio'r cynigion hyn i ehangu pwnc sy'n bwysig i gynifer o bobl – ac i sawl miliwn o'n cyd-greaduriaid.

CHRIS SHERWOOD, PRIF WEITHREDWR, YR RSPCA

Y flwyddyn i ddod

Mae cyhoeddi'r ddogfen hon yn digwydd ar adeg allweddol i les anifeiliaid yng Nghymru, gyda llu o faterion yn debygol o gael eu cadarnhau yn ystod wythnosau a misoedd olaf pumed tymor Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Fodd bynnag, mae realiti gwleidyddol yn golygu nad oes unrhyw sicrwydd y bydd y penderfyniadau hyn yn cael eu pasio neu eu deddfu ac, o'r herwydd, cânt eu cynnwys yn y manifestio hwn. Rydym yn annog pob plaid wleidyddol i'w cadw ar eu radar hyd nes y rhoddir hwy ar waith yn llwyddiannus ac, mewn rhai achosion, gallai gweithredu pellach ategu'r mesurau lles anifeiliaid hyn.

DEDFRYD HIRACH AM DROSEDDAU CREULONDEB TUAG AT ANIFEILIAID

Mae'r rhan fwyaf o bobl ledled Cymru yn ymuno â'r RSPCA ar ôl cael eu dychryn gan achosion o gam-drin anifeiliaid. Mae 80 y cant o oedolion Cymru yn cefnogi newid i ddedfryd carchar sy'n uchafswm o bum mlynedd ar gyfer yr achosion gwaethaf o greulondeb tuag at anifeiliaid¹. Er mai erlyn yw'r dewis olaf i'r RSPCA bob amser, weithiau nid oes gennym unrhyw opsiwn arall – ac mae rhai o'r troseddau erchyll y mae swyddogion y rheng flaen yn delio â nhw yn arswydus. Er gwaethaf hyn, ers rhy hir bellach, y ddedfryd uchaf o garchar y gellir ei rhoi i'r rheiny sy'n cam-drin anifeiliaid yw chwe mis. Mae'n hanfodol bod Cymru yn gweld cynnydd 10 gwaith yn fwy yn y ddedfryd carchar hiraf sydd ar gael i'r rheiny sydd wedi'u cael yn euog o droseddau creulondeb tuag at anifeiliaid, sef cynnydd o'r chwe mis presennol i bum mlynedd – gan ddod â ni yn agosach at wledydd eraill megis Gogledd Iwerddon, Gweriniaeth Iwerddon a Seland Newydd.

DIWEDD AR DDEFNYDDIO ANIFEILIAID GWYLLT MEWN SYRCAS SY'N TEITHIO

Mae bywyd mewn syrcas deithiol yn peryglu lles anifeiliaid gwyllt yn ddifrifol. Mae cael eu cau mewn, eu cludo dan straen, eu gorfod i

hyfforddi, bod mewn grwpiau cymdeithasol annormal a pheidio â gallu ymddwyn yn naturiol oll yn fywyd annymunol iawn i'r anifeiliaid, ac yn dangos pam y dylid wedi anfon rhywbeth mor hen ffasiwn i'r llyfrau hanes ers tro byd. Mae RSPCA Cymru wedi ymgychu dros waharddiad ers degawdau, ac mae'n gobeithio y bydd Mesur Anifeiliaid Gwyllt a Syrcasau Teithiol (Cymru) mewn grym yn fuan, gan sicrhau na fydd yr arfer hwn yn parhau yng Nghymru am dymor arall y Senedd.

GWAHARDD GWERTHU CŴN A CHATHOD BACH DRWY DRYDYDD PARTI

Er bod llawer o gŵn a chathod bach yn cael eu gwerthu yn uniongyrchol o'u man geni, eto caiff cyfran eu gwerthu trwy drydydd parti. Gall hyn arwain at heriau llawn straen i'r anifeiliaid bychain wrth iddynt gyrraedd cyfnodau datblygu allweddol ac felly'n debygol o gael effaith niweidiol ar eu hymddygiad, iechyd a lles. Er enghraifft, gellir mynd â chŵn neu gathod bach oddi wrth eu mamau a'u torllwyth cyn saith i wyth wythnos oed, ond wedyn maent yn wynebu'r cludo anodd a sawl profiad anghyfarwydd. Byddai gwahardd gwerthu cŵn a chathod bach trwy drydydd parti yn helpu i roi diwedd ar y sefyllfa hon a gobeithiwn y bydd hyn mewn grym yng Nghymru cyn gynted â phosibl.

Fodd bynnag, ni fydd gwahardd gwerthu cŵn a chathod bach drwy drydydd parti yn datrys pob problem sy'n gysylltiedig â gwerthu neu fridio anifeiliaid anwes. Mae'r RSPCA yn parhau i alw am reoleiddio'r holl werthu ar anifeiliaid, er mwyn amddiffyn lles unrhyw anifail anwes sy'n cael ei fasnachu, ei brynu neu ei werthu

RHEOLEIDDIO ARDDANGOS ANIFEILIAID

Mae Cymru yn croesawu ystod eang o arddangosfeydd anifeiliaid bob blwyddyn, gan gynnwys dramâu teledu, sŵau teithiol /sesiynau cwrdd ag anifeiliaid a chynyrchiadau theatr. Er eu bod yn aml yn bleserus i'r gwylwyr, mae risg y gallai cael eu harddangos, a holl oblygiadau hynny, gael effaith niweidiol ar les yr anifeiliaid sy'n cymryd rhan ac maent, felly, yn haeddu cael mesurau diogelu i'w hamddiffyn. Mae RSPCA Cymru o'r farn fod yn rhaid rheoleiddio arddangosfeydd o'r fath i sicrhau y cedwir at rai safonau, ac i gynnig sicrwydd i'r cyhoedd. Er ein bod yn rhagweld y bydd rheoliadau o'r fath ar waith erbyn 2021, mae RSPCA Cymru yn annog y llywodraeth newydd i sicrhau bod Cymru'n elwa o reoleiddio effeithiol ar arddangos anifeiliaid, gan gynnig mesurau diogelwch pwysig i sicrhau na pheryglir lles anifeiliaid sy'n cael eu harddangos.

ADOLYGU BRIDIO CŴN

Yn 2019 cafodd bridio cŵn bach yng Nghymru sylw mawr yn wleidyddol ac yn y cyfryngau, yn ogystal â chael sylw mudiadau lles anifeiliaid a'u haelodau gweithredol. Soniodd rhaglen ddogfen y BBC am bryderon difrifol ynghylch y fasnach bridio cŵn yng Nghymru, yn ogystal â sut mae'r awdurdodau lleol yn dehongli ac yn gallu gorfodi'r rheoliadau presennol².

Er bod rheoliadau bridio cŵn newydd a gyflwynwyd yn 2014 yn gam mawr ymlaen, mae RSPCA Cymru wedi bod yn glir ers tro bod angen i gyllid a deddfwriaeth fynd lawer pellach i sicrhau eu diogelu'n iawn. Dylai gwell gorfodaeth, mwy o bwyslais ar fynd i'r afael â phroblemau genetig mewn sefydliadau bridio, a chymhareb staff-i-gi sy'n ystyried lles yn well, oll aros ar yr agenda er mwyn gwella safonau a'r fframwaith deddfwriaethol ymhellach. Bydd mwy o fuddsoddi a hyfforddiant ar lefel awdurdod lleol yn allweddol i'r cynghorau fedru gorfodi'r gyfraith yn iawn. Yn ogystal, mae RSPCA Cymru yn annog y llywodraeth newydd i safoni masnach bridio cŵn ledled Cymru, o bosibl trwy osod ffioedd trwyddedu a hyfforddiant ar y lefel genedlaethol i atal y broblem 'loteri cod post' yn parhau o ran sgiliau a gwasanaethau.

CYDNABOD YN Y GYFRAITH FOD ANIFEILIAID YN GALLU YMDEIMLO

Yr un fath â bodau dynol, rhaid cydnabod bod anifeiliaid yn fodau ymdeimladol. Mae ganddyn nhw'r gallu i deimlo llawenydd, pleser, poen ac i ddioddef – ac mae'n hanfodol fod hyn yn cael ei adlewyrchu yng nghyfraith Cymru ar ôl gadael yr Undeb Ewropeaidd. Rhaid i'r llywodraeth nesaf roi sylw cyfreithiol i anghenion anifeiliaid ymdeimladol ac adrodd ar sut yr ystyrir ymdeimladoldeb ar draws adrannau'r llywodraeth, gyda chefnogaeth corff cynghori annibynnol. Mae cydnabod ymdeimladoldeb anifeiliaid yn y gyfraith yn anfon y neges gryfaf bosibl bod lles a statws anifeiliaid yn cael eu parchu.

Cenhedlaeth Garedig

Mae atal bob amser yn well nag ymateb wedyn, a nod yr RSPCA yn y pen draw yw osgoi achosion o esgeulustod neu gamdriniaeth anifeiliaid yn codi yn y lle cyntaf. Y ffordd orau o gyflawni hyn yn y tymor hir yw ysbrydoli cenhedlaeth garedig sy'n empathig tuag at bob enaid sy'n gallu ymdeimlo ac sy'n deall eu rhwymedigaethau cyfreithiol tuag at anifeiliaid. Dyna pam y mae'r RSPCA wedi lansio Cenhedlaeth Garedig, ein rhaglen addysg ac atal fwyaf erioed, wedi'i hanelu at blant a phobl ifanc.

Mae Cenhedlaeth Garedig yn rhaglen o brosiectau uchelgeisiol, arloesol sydd am feithrin ac annog caredigrwydd a thosturi tuag at bob anifail, gan sicrhau bod cenedlaethau'r dyfodol yn garedig tuag at eu cyd-greaduriaid byw o oedran ifanc.

Rydym yn awyddus i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau yng Nghymru ymuno â'r RSPCA ar y siwrnai hon gan gefnogi datblygu cymdeithas y dyfodol sy'n wirioneddol garedig tuag at anifeiliaid. Yn 2018, cyrhaeddodd erlyniadau'r RSPCA yng Nghymru uchafbwynt pum mlynedd, gan ddangos yr angen i weithredu yn y maes hwn, ond credwn, trwy newid cadarnhaol i gwricwlwm yr ysgol a chymorth prosiectau'r RSPCA, yna gall y dyfodol fod yn fwy cadarnhaol i bobl ac anifeiliaid ill dau.

RHOI LLES ANIFEILIAID YN Y CWRICWLWM

Mae RSPCA Cymru wedi ymgychu ers tro byd i gael lles anifeiliaid yn rhan o gwricwlwm Cymru. Mae addysg yn ganolog i'n cenhadaeth i atal creulondeb tuag at anifeiliaid ac mae'r RSPCA eisoes yn sicrhau bod adnoddau ar gael i ymarferwyr sydd am ddod â lles anifeiliaid yn fyw yn yr ystafell ddosbarth. Mae cyflwyno cwricwlwm newydd Cymru yn cynnig y cyfle perffaith i ymgorffori lles anifeiliaid, ac i ysbrydoli cenhedlaeth garedig sy'n teimlo empathi tuag at bob enaid ymdeimladol. Heblaw am wneud lles anifeiliaid yn bwnc gorfodol ar y cwricwlwm, bydd diwygio'r Meysydd Dysgu a Phrofiad i gyfeirio'n benodol at anifeiliaid a bodau ymdeimladol yn allweddol wrth dynnu sylw ysgolion at y rôl sydd gan les anifeiliaid wrth baratoi pobl ifanc at fywyd, gan addysgu, ymhlith pethau eraill, tosturi, empathi a chyfrifoldeb cymdeithasol. Gall lles anifeiliaid hefyd fod yn gyfrwng perthnasol i astudio meysydd eraill, megis dinasyddiaeth, athroniaeth a'r gyfraith.

CEFNOGI'R DDADL FAWR

Mae ein 'Dadl Fawr' yn rhan annatod o'r Cenhedlaeth Garedig. Lansiodd yr RSPCA y Dadl Fawr gyntaf yn 2015 yng Nghynulliad Cenedlaethol Cymru a, phob blwyddyn wedi hynny, mae'r cynllun wedi cyrraedd mwy o bobl ifanc nag erioed o'r blaen. Mae'r dadleuon yn dwyn ynghyd disgyblion 11-14 oed i wyntyllu a thrafod llu o bynciau moesegol yn ymwneud â lles anifeiliaid, gan feithrin sgiliau allweddol mewn ymchwil, trafod a chyfathrebu.

Mae'r dadleuon yn annog pobl ifanc i ystyried ystod o bynciau llosg moesegol, moesol ac athronyddol lles anifeiliaid, er enghraifft a yw cramenogion yn gallu ymdeimlo, ac a ddylai asiantaethau fel Llywodraeth Cymru roi amddiffyniad cyfreithiol i grancod a chimychiaid fel y gwna i anifeiliaid eraill. Cynhaliwyd rhagbrofion rhanbarthol mewn canolfannau democratiaeth ledled y wlad, gan roi mynediad i bobl ifanc i siambrau cynghorau tref a sir, cyn cael mynediad unigryw i Senedd Cymru ar gyfer y rownd derfynol fawr. Yn ogystal ag ysbrydoli diddordeb mewn anifeiliaid a'u lles, mae'r digwyddiad yn datblygu ymwybyddiaeth pobl ifanc o ddinasyddiaeth a democratiaeth, gan dynnu sylw at y broses o wneud penderfyniadau sy'n effeithio ar anifeiliaid yn lleol ac yn genedlaethol.

Gobeithiwn y bydd rhaglen Cenhedlaeth Garedig yn ysbrydoli cenhedlaeth y dyfodol o weithredwyr sy'n gynyddol dosturiol a llawn empathi. Rydym bob amser yn awyddus i weithio gyda rhagor o awdurdodau lleol, a Chomisiwn y Cynulliad ei hun, i ddatblygu'r fenter hon ymhellach a'r effaith y mae'n ei chael ar gyfranogiad pobl ifanc yn y broses benderfynu, a theimlwn fod llawer o ethos rhaglen y Ddadl Fawr yn gwbl gyson â nodau ac amcanion ehangach deddfwriaeth Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru). Bydd cefnogaeth barhaus Llywodraeth Cymru, grwpiau gwleidyddol yn y Senedd ac aelodau sydd newydd eu hethol yn hanfodol i lwyddiant y cynllun wrth gefnogi llysgenhadon anifeiliaid y dyfodol.

Llun: Andrew Forsyth / RSPCA

Pwerau Arolygwyr

Ym mis Medi 2014, cyhoeddodd Stephen Wooler CB adolygiad annibynnol o weithgarwch erlyn yr RSPCA. Roedd yr adroddiad hwn yn argymhell deialog rhwng yr RSPCA a'r llywodraeth 'i geisio datblygu concordat i wneud gweithgareddau ymchwilio ac erlyn yr RSPCA yn ffurfiol¹³. Anogai 'benodi Arolygwyr yr RSPCA sydd â phrofiad addas i fod yn Arolygwyr at ddibenion Deddf Lles Anifeiliaid 2006¹⁴.

Bwriad yr argymhelliad yw sicrhau bod rôl swyddogion yr RSPCA yn glir, yn enwedig wrth ddelio â phartneriaid gorfodi eraill yn yr heddlu ac awdurdodau lleol, yr un pryd â lleihau biwrocratiaeth a'r baich ar adnoddau cyrff statudol, a chynyddu effeithlonrwydd swyddogion yr RSPCA ar y rheng flaen.

Yn 2018 gofynnodd Llywodraeth Cymru i'r RSPCA ystyried effeithiau newid o'r fath – gan baratoi'r ffordd at ymgynghori cynhwysfawr ac adroddiad yn archwilio penodi arolygwyr yr RSPCA yn ffurfiol o dan y Ddeddf Lles Anifeiliaid.

Gobeithiwn y bydd llywodraeth nesaf Cymru yn parhau â'r gwaith hwn i alluogi'r RSPCA i fod yn fwy parod ac yn fwy cyfrifol, a rhagwelir y gallai hyn ddod â gwaith gorfodi pob asiantaeth yn agosach at ei gilydd yn ogystal â lleddfu'r baich biwrocrataidd hanesyddol sydd ar gyrff cyhoeddus eraill, gan barhau i gefnogi'r achos o benodi swyddogion yr RSPCA yn Arolygwyr o dan y Ddeddf Lles Anifeiliaid.

Llun: Shelley Phillips / RSPCA

Anifeiliaid anwes

A ninnau'n wlad sy'n llawn pobl sy'n caru anifeiliaid, yng Nghymru y mae rhai o gyfraddau uchaf o ran nifer perchnogion anifeiliaid ledled y Deyrnas Unedig. Mae bron i hanner holl gartrefi Cymru yn berchen ar o leiaf un anifail. O'r cartrefi hyn, roedd 62 y cant yn berchen ar gŵn a 39 y cant yn berchen ar gathod⁴ – sef dau anifail anwes mwyaf poblogaidd Cymru. Nid oes modd mesur effaith anifeiliaid anwes ar ein bywydau. Maent yn lleihau unigrwydd ac arwahanrwydd cymdeithasol, ac yn cael effaith gadarnhaol ar ein lles meddyliol a chorfforol. Maent wrth galon ein teuluoedd a'n cymunedau. Mae'n hanfodol, felly, fod llywodraeth nesaf Cymru yn parhau i ymdrechu i sicrhau'r safonau gorau o ran lles anifeiliaid anwes, gan gefnogi perchnogion a'r anifeiliaid eu hunain trwy feddwl ymlaen llaw a chael newid cadarnhaol i bolisiau neu ddeddfwriaeth.

GORCHYMYN DIOGELU MANNAU AGORED CYHOEDDUS

Mae Gorchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus (PSPOs) ar gael i awdurdodau lleol ddelio â phroblemau niwsans mewn ardal benodol sy'n cael effaith niweidiol ar ansawdd bywyd y gymuned leol, ac fe'i defnyddir yn aml i fynd i'r afael â materion fel baw cŵn. Er bod y Gorchmynion yn aml yn ceisio gwella'r berthynas rhwng pobl sydd â chŵn a phobl heb gŵn mewn cymunedau, gallant yn aml ddigio a phardduo perchnogion cŵn, er enghraifft trwy wahardd cŵn o gaeau chwaraeon lleol penodol neu fannau problemus eraill â chŵn. Rydym yn annog Llywodraeth Cymru i gyhoeddi canllawiau i awdurdodau lleol i sicrhau nad ydynt yn defnyddio eu pwerau o dan Ddeddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddu a Phlisma 2014 mewn ffordd sy'n ddarwybod yn peryglu lles anifeiliaid.

CLYMU CEFFYLAU WRTH DENNYN A GWELLA EU LLES

Yn anffodus, ledled Cymru, mae'r RSPCA yn dal i dderbyn nifer o adroddiadau am geffylau sy'n cael eu cadw mewn amodau amhriodol, ac yn aml yn cael eu gadael wedi'u clymu am gyfnodau hir. Mae Cod Ymarfer Llywodraeth Cymru er Lles Ceffylau yn nodi nad yw clymu wrth dennyn 'yn ffordd addas o reoli ceffyl'⁶, gan ddweud yn glir na 'ddylid byth defnyddio clymu fel dull tymor hir ar gyfer rheoli ceffylau, oherwydd gallai hyn arwain at fethu bodloni anghenion lles sylfaenol ceffyl, fel y'u nodir yn Neddf Lles Anifeiliaid 2006'⁷. Fodd bynnag, mewn sawl achos, nid yw datganiadau diamwys fel hyn yn atal pobl rhag cadw ceffylau ar dennyn am gyfnodau hir er anfantais i'w lles. Mae amllder yr achosion gwael o glymu yng Nghymru yn awgrymu nad yw cyfeirio at y mater hwn yn y Cod Ymarfer yn effeithiol fel mesur ar ei ben ei hun, a byddem yn annog Llywodraeth Cymru i gynnal prosiect i ystyried canllawiau llymach, i newid arferion gorfodi neu hyd yn oed i gael newid mewn deddfwriaeth er mwyn cael ffordd well yn y tymor hir o atal clymu ceffylau.

CYNLLUN COFRESTRU CŴN

Mae RSPCA Cymru yn annog y llywodraeth newydd i ystyried gweithredu cynllun blynyddol i gofrestru – neu drwyddedu – cŵn, gan ymuno â 23 owledydd eraill yn Ewrop sydd â chynllun o'r fath⁸. Byddai cyflwyno menter o'r fath, dan oruchwyliaeth y 22 awdurdod lleol, yn sicrhau adnabod cŵn ymhellach, gan adeiladu ar ddeddfwriaeth bresennol microsglodynny gorfodol, a rhoi modd olrhain cŵn yn fwy effeithiol i'w perchnogion. Byddai cost gofrestru flynyddol fechan hefyd yn rhoi arian mawr ei angen i awdurdodau lleol i fynd i'r afael â'r problemau cymdeithasol sy'n gysylltiedig â pherchnogaeth cŵn gan gynnwys iechyd a lles cŵn, ymddygiad gwrthgymdeithasol sy'n cynnwys cŵn, digwyddiadau cŵn yn brathu a baeddu, a chŵn strae. Byddai'r cyfraniad hwn yn golygu y byddai perchnogion cŵn a'r gymuned ehangach yn elwa o'r costau sy'n gysylltiedig â thrwyddedu.

RHEOLEIDDIO BRIDIO CATHOD

Bron i ddegawd yn ôl, nodwyd bod tua 347 o fridwyr cathod yng Nghymru⁹, ac eto nid oes rheidrwydd ar hyn o bryd i'r bridwyr hyn gael trwydded neu oruchwyliaeth. Er y rhoddir llawer o sylw i broblemau lles yn ymwneud â bridio cŵn bach, rhaid peidio ag anghofio am y cathod a'r cathod bach. Rhaid i'r llywodraeth nesaf fynd y tu hwnt i werthu cathod bach gan drydydd parti ac archwilio'r angen i ddechrau rheoleiddio bridio cathod – ac anifeiliaid anwes eraill lle bo angen – er mwyn sicrhau hyrwyddo safonau lles gofynnol ac uwch yn y sector.

Ni fyddai gan unrhyw fridiwr cathod sy'n cyflawni safonau da neu uwch unrhyw beth i'w ofni o reoleiddio, ond byddai gweithredu gan y llywodraeth nesaf yn helpu i atal y rheiny sy'n peryglu lles cathod er mwyn cael elw mawr wrth werthu cathod bach.

RHEOLEIDDIO AR GYFER MILGWN RASIO

Mae un trac milgi annibynnol ('flapping') yng Nghymru ar hyn o bryd. Yn wahanol i Loegr, lle mae rheoliadau penodol ar gyfer rasio milgwn yn cynnig rhywfaint o ddiogelwch iddynt¹⁰, yng Nghymru ni roddir unrhyw amddiffyniad cyfreithiol ychwanegol i'r anifeiliaid hyn. Yn 2019, cyhoeddwyd Cod Ymarfer Gwirfoddol ar gyfer Lles Milgwn Rasio¹¹ gan Rwydwaith Lles Anifeiliaid Cymru ond wedi'i ariannu gan yr RSPCA, yn dilyn cais am weithredu gan Lywodraeth Cymru. Roedd hwn yn gam allweddol ymlaen, gan gyflwyno safonau deddfwriaethol gofynnol perthnasol ynghyd â chynnig arweiniad i weithredwyr trac ynghylch hyfforddi milgwn, rheoli ar y trac, presenoldeb milfeddyg ar y trac, bridio cŵn, cludo, bioddiogelwch a gwerthu. Fodd bynnag, heb reoleiddio ffurfiol yn sail i safonau lles uchel a gorfodi, nid oes unrhyw sicrwydd ynghylch lles milgwn sy'n cystadlu mewn amgylchedd rasio – mae Cymru yn parhau i lusgo y tu ôl i Loegr. Yn unol â hynny, mae RSPCA Cymru yn credu y dylai'r llywodraeth nesaf reoleiddio'r diwydiant yng Nghymru, gan gynnig amddiffyniad hanfodol i filgwn a ddefnyddir at y dibenion chwaraeon hyn, gyda phwyslais allweddol ar sicrhau eu lles o'u geni hyd at eu marwolaeth.

RHEOLI CŴN

Mae'r penderfyniad hanesyddol yng Nghymru i beidio â bwrw ymlaen â'r Mesur Rheoli Cŵn (Cymru) yn parhau i fod yn destun pryder. Mae RSPCA Cymru yn cefnogi cyflwyno mesurau newydd, gyda mwy o ffocws ar addysg ac atal i annog perchnogaeth gyfrifol ar gŵn a pherthynas fwy cytûn rhwng perchnogion cŵn a phobl heb gŵn. Yn ogystal, er ei fod yn fater a gadwyd yn ôl, gallai'r llywodraeth nesaf hefyd eirioli'n gryf dros ddod â'r gwahaniaethu yn erbyn pedwar math o gŵn yn y Deyrnas Unedig i ben: sef y daeargwn pydew; Tosa Siapaneaidd; dogo Argentino; a fila Brasileiro, trwy alw ar Lywodraeth y DU i ddiddymu Deddfwriaeth Bridiau Penodol (BSL), gan sicrhau nad yw cŵn bellach yn cael eu rhoi i gysgu yng Nghymru oherwydd y ffordd y maent yn edrych. Bydd cofrestru cŵn yn flynyddol hefyd yn allweddol wrth fynd i'r afael â BSL a'r problemau rheoli cŵn yn ein cymdeithas.

MICROSGLODYNNU GORFODOL AR GATHOD SYDD Â PHERCHENNOG

Mae cathod wrth natur yn crwydro, ac mae microsglodyn yn cynyddu'r siawns y bydd cath sydd ar goll neu wedi'i hanafu yn cael ei haduno â'i pherchennog. Yn yr un modd, os yw cath wedi bod mewn damwain traffig ffordd, mae microsglodyn yn rhoi modd i'r awdurdod lleol perthnasol roi gwybod i'r perchennog, gan helpu i atal trallod pellach i bawb cysylltiedig. Rydym yn cydnabod y byddai sawl her wrth orfodi deddf o'r fath, a pha gathod y gellid eu cynnwys yn llwyddiannus, er enghraifft anawsterau sy'n gysylltiedig â chathod gwyllt. Fodd bynnag, credwn y dylai llywodraeth newydd Cymru wneud microsglodynnu cathod yn orfodol, ynghyd â chadw cronfeydd data gyda manylion cysylltu cyfredol perchnogion.

ANIFEILIAID ANWES MEWN TAI RHENT

Mae cadw anifeiliaid anwes mewn tai rhent gwarchod, cymdeithasol neu breifat yn gallu arwain at nifer o heriau. Gall datblygu Polisi Anifeiliaid Anwes sydd wedi'i orfodi'n dda sicrhau y gall mwy o denantiaid gadw anifeiliaid anwes, a gwneud hynny'n gyfrifol. Gall hyn hefyd helpu i leihau ymddygiad gwrthgymdeithasol sy'n gysylltiedig ag anifeiliaid, a chynorthwyo wrth gael tenantiaid sy'n hapusach ac yn iachach, a pherthynas fwy cytûn rhwng perchnogion anifeiliaid anwes a phobl heb anifeiliaid. Gallai llywodraeth nesaf Cymru gyhoeddi codau ymarfer, neu enghreifftiau o gynigion tenantiaeth, i gymdeithasau tai er mwyn eu hannog i gynnig opsiynau tai i berchnogion cyfrifol anifeiliaid anwes. Yn ogystal, fel rhan o gofrestru, trwyddedu a hyfforddi pob landlord ac asiant yng Nghymru, dylai'r Llywodraeth gefnogi hyfforddiant ar rôl Polisiâu Anifeiliaid Anwes, a phwysigrwydd perchnogaeth gyfrifol ar anifeiliaid anwes, er mwyn sicrhau llwyddiant ehangach trefniadau tenantiaeth sy'n ymwneud ag anifeiliaid anwes yn y sector rhentu preifat.

DIGARTREFEDD

I lawer, mae'r ffaith na chaiff anifeiliaid anwes – yn enwedig cŵn – fynediad i lochesi i'r digartref, hosteli a thai cymdeithasol yn rhwystr i wella eu sefyllfa a'u safonau byw eu hunain. Cred RSPCA Cymru y dylai llywodraeth nesaf Cymru weithio gydag awdurdodau lleol a darparwyr llety i bobl ddigartref i sicrhau nad yw'r ofn o golli anifeiliaid anwes yn rhwystr i unigolion bregus gael mynediad at wasanaethau – gan gyhoeddi arweiniad i awdurdodau lleol ar bwysigrwydd cyfeirio at anifeiliaid anwes yn eu strategaethau digartrefedd statudol.

CYMORTH I BERCHNOGION BREGUS ANIFEILIAID ANWES

Mae llawer o berchnogion anifeiliaid anwes yn aml yn cael eu hunain mewn sefyllfa anodd, wedi'i ddwysáu gan eu hymlyniad at eu hanifeiliaid neu newid yn eu hamgylchiadau economaidd, cymdeithasol neu bersonol. Yn anffodus, bu gormod o ddibyniaeth ar y sector elusennol i gynnig cefnogaeth yn y sefyllfaoedd hyn, megis pobl sy'n cael eu hunain yn methu â thalu costau bod yn berchen ar anifail; y rheiny sy'n ffoi rhag camdriniaeth; a'r rhai sy'n cael eu hunain heb do uwch eu pen. Rydym yn annog llywodraeth nesaf Cymru i helpu'r bobl hyn a'u hanifeiliaid, gan hwyluso cydweithredu rhwng asiantaethau lles anifeiliaid a lles pobl a gweithio i sicrhau bod triniaeth filfeddygol isel ei gost ar gael ledled Cymru i'r rheiny sy'n cael eu hunain mewn caledi. Dylai'r Llywodraeth hefyd gynyddu ymwybyddiaeth pobl o gynlluniau maethu anifeiliaid anwes a chynyddu'r gefnogaeth i gynlluniau o'r fath, ac annog awdurdodau lleol a Byrddau Iechyd Lleol i roi sylw yn eu strategaethau lleol statudol i helpu anifeiliaid anwes mewn achosion camdriniaeth yn y cartref. Rydym hefyd yn annog y Llywodraeth i gyhoeddi canllawiau i awdurdodau lleol, gan bwysleisio eu rhwymedigaethau i berchnogion a'u hanifeiliaid anwes (gan y dosbarthir hwy yn eiddo yn ôl y gyfraith) o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 pan fyddant yn derbyn gofal yn yr ysbyty – gan roi tawelwch meddwl i'r rheiny sy'n berchen ar anifeiliaid anwes os ydynt yn sâl, neu nad oes ganddynt ddewisiadau wrth gefn eraill.

DIOGELU'R GWAHARDDIAD AR GOLERI ELECTRONIG

Ers bron i ddegawd, gwaharddwyd defnyddio e-goleri, a gynlluniwyd i roi sioc drydan er mwyn addasu ymddygiad cŵn a chathod, ac, yn gadarnhaol, Cymru yw'r unig wlad yn y Deyrnas Unedig i weithredu gwaharddiad o'r fath¹². Fodd bynnag, yn ystod y blynyddoedd diwethaf mae'r RSPCA wedi ymgychu yn erbyn galwadau i wanhau'r gyfraith bwysig hon yn sgil galwadau i gael gwared ar y gwaharddiad ar goleri electronig sydd wedi'u cysylltu â ffensys ffiniau anweledig. Mae systemau o'r fath yn peri nifer o broblemau lles a goblygiadau ymddygiad. Rydym yn annog llywodraeth nesaf Cymru i ymrwymo i gadw'r gwaharddiad pwysig hwn yn ogystal ag adolygu dulliau hyfforddi anghymhellol eraill fel coleri â phigau.

Llun: Becky Murray/RSPCA

£ GWERTHU ANIFEILIAID ANWES

Mae Cymru wedi'i gorboblogi ag anifeiliaid anwes, ac mae llawer o'r deddfau sy'n ymwneud â masnachu anifeiliaid anwes wedi dyddio neu'n anghydnaws ag ymddygiad prynwyr modern. Er bod rhoi diwedd ar werthu cŵn a chathod bach drwy drydydd parti yn gam cadarnhaol, ni fydd yn helpu llawer o'r rhywogaethau sy'n cael eu masnachu'n anghyfrifol bob blwyddyn yng Nghymru. Mae Deddf Anifeiliaid Anwes 1951, er enghraifft, bron i saith degawd oed ac fe'i cynlluniwyd mewn oes wahanol iawn o ran masnachu a gwerthu anifeiliaid anwes, o ran gwyddoniaeth ynghylch eu lles ac o ran datblygiad technolegol. Yn wir, credir bod tua thraean o'r holl werthu ar anifeiliaid bellach ar-lein – dyma leoliad gwerthu sydd heb ei reoleiddio i raddau helaeth. Dylai Llywodraeth Cymru y dyfodol gynnal adolygiad cyflawn o ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â delio, masnachu a gwerthu anifeiliaid, gan gynnwys ffocws allweddol ar reoleiddio anifeiliaid a werthir ar-lein.

RHOI DIWEDD AR ROI ANIFEILIAID ANWES YN WOBR

Mae bod yn berchennog ar anifail yn gyfrifoldeb mawr, a dylid ei gynllunio a'i ystyried yn ofalus. Mae RSPCA Cymru, felly, yn bryderus iawn bod anifeiliaid anwes – pysgod aur yn bennaf – yn dal i gael eu rhoi fel gwobrau yng Nghymru. Mae pysgod aur yn teimlo straen yn rhwydd ac yn aml iawn mae pysgod sy'n cael eu hennill fel gwobrau yn dioddef o sioc, newyn ocsigen neu'n marw o newidiadau yn nhymheredd y dŵr, a llawer yn marw cyn i'r perchnogion newydd eu cael adref. Gan na fu gweithredu ledled Cymru gyfan, mae'r RSPCA wedi llwyddo i annog nifer o awdurdodau lleol i wahardd yr arfer hwn ar eu tir¹³. Fodd bynnag, y ffordd fwyaf effeithiol o sicrhau bod arfer o'r fath yn dod i ben yw gwaharddiad ledled Cymru wedi'i ymgorffori yn y gyfraith. Mae'r sefyllfa yng Nghymru yn wahanol i'r sefyllfa yn yr Alban¹⁴, lle mae'n drosedd rhoi anifail fel gwobr waeth beth yw oedran y person (ac eithrio yng nghyd-destun teulu). Credwn y dylai llywodraeth nesaf Cymru geisio cyflwyno deddfwriaeth debyg i'r Alban i wahardd rhoi anifeiliaid fel gwobrau.

Llun: RSPCA

Anifeiliaid fferm

Yn aml nid yw gwaith yr RSPCA gydag anifeiliaid fferm yn cael y sylw haeddiannol, gan mai problemau gydag anifeiliaid anwes sy'n cael y sylw blaenllaw ran amlaf. Fodd bynnag, mae'r RSPCA yn gweithio'n galed i wella lles anifeiliaid fferm ar bob cam o'u bywydau – o swyddogion ar y rheng flaen yn achub da byw i'r tîm Gwyddoniaeth a Pholisi sy'n rhoi cyngor, cefnogaeth a gwybodaeth dechnegol ac yn datblygu'r safonau lles uwch sy'n benodol i'r rhywogaethau a ddefnyddir gan RSPCA Assured – sef label bwyd moesegol yr RSPCA sy'n ymroddedig i les anifeiliaid fferm.

Yn wir, mae miliynau o anifeiliaid fferm yn byw yng Nghymru ar hyn o bryd. O'r herwydd, mae gan newidiadau cadarnhaol i bolisiau yn y maes hwn y potensial i wella'n ddramatig fywydau rhyw 10 miliwn o ddefaid ac ŵyn, 7.5 miliwn o ffowls, 1.1 miliwn o wartheg a lloi, a 24,500 o foch¹⁵ – felly dylai ystyried lles anifeiliaid fferm fod ar flaen y meddwl wrth ddatblygu cynigion polisiau lles anifeiliaid.

GWAHARDD LLADD HEB STYNIO

Mae'r gyfraith yng Nghymru ar hyn o bryd yn ei gwneud yn ofynnol stynio anifeiliaid (sef eu gwneud yn anymwybodol) cyn eu lladd (torri eu gwddf), ond mae eithriad i hyn ar gyfer lladd yn y dull Iddewig (Shechita) a'r dull Mwslimaidd (Halal), ac felly gellir lladd yr anifeiliaid hyn heb eu stynio yn gyntaf. Er gwaethaf yr eithriad hwn, fodd bynnag, daeth 58 y cant o gig Halal ardystiedig y DU yn 2019 o anifeiliaid a oedd wedi cael eu stynio cyn eu lladd¹⁶.

Dengys tystiolaeth wyddonol fod anifeiliaid fferm sy'n cael eu lladd heb eu stynio yn gallu dioddef cryn boen a thrallod, a labelwyd yr arfer yn 'annerbyniol' gan Bwyllgor Lles Anifeiliaid Fferm¹⁷. Dylid parchu credoau ac arferion crefyddol, wrth gwrs, ac mae rhyddid crefyddol yn holl bwysig, ond cred RSPCA Cymru ei bod o'r pwys mwyaf bod anifeiliaid yn cael eu trin yn drugarog adeg eu lladd ac felly'n cael eu stynio cyn cael eu lladd.

Mae 80 y cant o Gymry yn cefnogi rhoi diwedd ar ladd heb stynio¹⁸, tra bod arolwg ar y cyd rhwng yr RSPCA a Chymdeithas Milfeddygon Prydain (BVA) oedd yn galw am waharddiad llwyr wedi denu miloedd o lofnodion¹⁹. Rydym yn galw ar lywodraeth nesaf Cymru i roi diwedd ar yr eithriadau hyn er mwyn sicrhau nad yw bellach yn gyfreithiol i anifeiliaid fferm ddioddef trwy beidio â chael eu stynio cyn eu lladd. Yn niffyg rhoi diwedd llwyr ar yr arfer hwn, dylid cyflwyno stynio yn syth ar ôl torri i leihau hyd y dioddefaint, yn enwedig ar gyfer anifeiliaid sy'n cnoi cil.

CAMERÂU CYLCH CYFYNG GORFODOL MEWN LLADD-DAI

Mae RSPCA Cymru yn frwd ei gefnogaeth, ac yn wir wedi'i hyrwyddo ers cryn amser, i gyflwyno teledu cylch cyfyng ym mhob lladd-dy yng Nghymru. Gall teledu cylch cyfyng nid yn unig helpu i roi sicrwydd y cedwir at safonau lles bob amser, ond gall hefyd helpu i amddiffyn y busnes rhag honiadau di-sail o gam-drin anifeiliaid, a chynnig offeryn hyfforddi pwysig.

Mae ymdrechion yn hyn o beth yn hanfodol i sicrhau bod anifeiliaid fferm sy'n cael eu lladd yng Nghymru yn cael eu trin yn drugarog a chyda pharch ond, yn anffodus, mae tystiolaeth wedi dod i'r amlwg o bryd i'w gilydd sy'n awgrymu nad yw hyn yn wir bob amser yn amgylchedd y lladd-dy wrth i anifeiliaid gael eu trin yn wael. Mae teledu cylch cyfyng bellach yn ofyniad ym mhob lladd-dy yn Lloegr pan fo anifeiliaid byw yn bresennol – mae'n hanfodol nad yw anifeiliaid fferm yng Nghymru yn cael eu gadael ar ôl. Amcangyfrifwyd y byddai gosod teledu cylch cyfyng mewn lladd-dai yn costio o £6,000²⁰. Mae mwyafrif llethol (82 y cant) o bobl yng Nghymru yn cefnogi cyflwyno teledu cylch cyfyng²¹ gorfodol²². Er bod y llywodraeth bresennol wedi darparu cymorth ariannol i ladd-dai i osod teledu cylch cyfyng²³, nid yw pob un ohonynt wedi gwneud hynny, gyda dim ond 10 o'r 24 lladd-dy yng Nghymru yn gweithredu systemau teledu cylch cyfyng. O'r herwydd, rhaid i Lywodraeth nesaf Cymru wneud y systemau hyn yn orfodol ym mhob lladd-dy; dyma fesur isel ei gost a allai hybu hyder prynwyr yng nghynnyrch Cymru a helpu i ddiogelu mwy ar les anifeiliaid mewn lladd-dai.

CYSYLLTU TALIADAU FFERMWYR Â LLES UWCH

Mae ymadawiad Cymru â'r Undeb Ewropeaidd wedi arwain at drafodaethau ar ailwampio'r cynllun taliadau cymorth i ffermydd y wlad. Etifeddiaeth y Polisi Amaethyddol Cyffredin yw'r pwysais ar gynhyrchu mwy o fwyd a ffermio dwys – ac fe'i modelwyd mewn oes wahanol iawn.

Yn anffodus, mae cymhellion wedi blaenoriaethu cynhyrchiant gan hyrwyddo systemau cadw anifeiliaid, arferion rheoli ac arferion bridio sy'n aml er anfantais i les. Mae hyn yn wahanol i farn y cyhoedd: dywed 80 y cant o oedolion yng Nghymru²⁴ fod safonau lles magu'r anifeiliaid yn bwysig iddynt yn eu dewisiadau prynu. Ymhellach, dangosodd arolygon yr Ewrobaromedr nad yw 62 y cant o'r cyhoedd ym Mhrydain²⁵ yn teimlo fod lles anifeiliaid yn cael pwysigrwydd digonol ym mholisi bwyd y Deyrnas Unedig, tra byddai 72 y cant²⁶ yn talu mwy am gynnyrch o systemau cynhyrchu sy'n gyfeillgar i les yr anifeiliaid. Mae arolwg hefyd wedi canfod bod 82 y cant²⁷ yn cefnogi rhoi cymorthdaliadau i ffermwyr i wella lles anifeiliaid. Credwn fod potensial enfawr i 'Brand Cymru' ddod yn fwyfwy cysylltiedig â lles uwch – a galwn ar lywodraeth nesaf Cymru i gydnabod, gwobrwyo a chefnogi'r ffermwyr hynny sy'n magu anifeiliaid i safonau lles uwch.

RHEOLAETH EFFEITHIOL AR TB BUCHOL (bTB)

Mae'r RSPCA yn sefyll yn gadarn gyda'r gymuned wledig i fod eisiau gweld bTB yn cael ei ddileu mewn anifeiliaid fferm ac mewn anifeiliaid gwyllt. Yn amlwg, mae bTB wedi bod yn ddychrynlyd i wartheg a ffermwyr yng Nghymru ers cryn amser. Fodd bynnag, yn seiliedig ar y dystiolaeth, mae'r RSPCA yn parhau i fod yn gadarn yn erbyn difa moch daear, fel sy'n digwydd yn Lloegr, gan nad yw'n ddull sy'n seiliedig ar dystiolaeth wrth fynd i'r afael yn effeithiol â bTB mewn gwartheg. Dylai unrhyw lywodraeth newydd i Gymru barhau i gefnogi cynllun dileu bTB cynhwysfawr sy'n canolbwyntio ar well strategaethau rheoli iechyd ar gyfer gwartheg.

Mae angen datblygu strategaethau o'r fath ar y cyd â ffermwyr a'u milfeddygon er mwyn llwyddo i wella lles a rheoli clefydau mewn gwartheg. Rydym yn cydnabod y cynnydd y mae Llywodraeth Cymru wedi'i wneud dros y 10 mlynedd diwethaf wrth weithredu mesurau fel profion gwartheg mwy trylwyr, cynlluniau rheoli wedi'u teilwra ar gyfer buchesi sydd wedi'u heintio'n wael a threialu rhaglenni brechu ar gyfer moch daear yn y gorllewin.

LABELU GWELL

Labelu gwell Mae gan brynwyr fwyfwy o ddiddordeb yn nharddiad eu bwyd ac mae angen y wybodaeth hon arnynt i fod yn sail i'w penderfyniadau prynu – ac maent eisiau mwy fyth o wybodaeth. Bydd llawer o brynwyr yn chwilio am opsiynau lles uwch, a chynnyrch mwy moesegol yn ddull marchnata sy'n mynd yn fwyfwy dymunol i lawer o gwmnïau.

Yn anffodus, mae labeli aneglur neu absennol yn parhau i achosi dryswch ac yn ei gwneud hi'n anodd i brynwyr wneud penderfyniadau gwybodus, neu brynu yn unol â'u bwriad. At hynny, mae labelu annigonol yn rhwystro gwerthu cynnyrch lles uwch ac felly'n annheg wrth anfanteisio ffermwyr sy'n eu cynhyrchu.

Dylai llywodraeth nesaf Cymru rymuso prynwyr trwy fandadu darparu gwybodaeth glir, dryloyw ac ystyrlon ar bob cynnyrch sy'n cynnwys protein anifeiliaid. Rydym yn cynnig labelu 'Dull Cynhyrchu' ar gyfer pob cynnyrch cig, pysgod a llaeth, a labelu clir ar unrhyw gig o anifeiliaid sydd wedi'u lladd heb eu stynio yn gyntaf.

Bydd labelu o'r fath yn rhoi hyder a sicrwydd o'r newydd i brynwyr a chynhyrchwyr, ac o bosibl yn chwyldroi penderfyniadau prynu yn yr un modd ag y mae labelu wyau wedi'i wneud dros y 15 mlynedd diwethaf.

GWEITHREDU AR ALLFORIO ANIFEILIAID YN FYW

Mae'r RSPCA o'r farn bod yn rhaid gwahardd cludo anifeiliaid yn fyw i'r cyfandir i'w lladd neu eu pesgi ymhellach, ac y dylid lladd yr anifeiliaid mor agos â phosibl i'r fferm lle cawsant eu magu. Rydym yn parhau i annog Llywodraeth Cymru i flaenoriaethu cefnogi masnach carcass yn unig, gan felly gefnogi lladd-dai lleol a chadwyni cyflenwi lleol. Wrth i'r dirwedd ôl-Brexit barhau i gael ei siapio, gall y rhai sy'n gwneud penderfyniadau yng Nghymru reoli amseroedd teithio yma yn ogystal â gweithio i ddylanwadu ar bolisi'r Deyrnas Unedig²⁸ i hyrwyddo'r safonau gorfodol uchaf ar gerbydau a llai o amser teithio wrth gludo. Mae allforio defaid Cymru yn oddeutu un rhan o dair o holl allforion defaid o'r Deyrnas Unedig, felly gallai Llywodraeth Cymru wneud datganiad enfawr dros les anifeiliaid trwy hyrwyddo a chefnogi allforio defaid i fynd 'ar y bachyn' yn unig. Byddai lladd, yng Nghymru, anifeiliaid fferm sydd i fod ar gyfer y farchnad allforio yn helpu i sicrhau dyfodol lladd-dai Cymru, gan alluogi'r Llywodraeth i reoli'n well safonau lles anifeiliaid fferm y wlad, o'u geni i'w lladd.

CAFFAEL BWYD YN Y SECTOR CYHOEDDUS

Mae'r sector cyhoeddus yn gwario symiau enfawr o arian trethdalwyr ar fwyd bob blwyddyn. Yn benodol, mae caffael bwyd llywodraeth leol, gan gynnwys ar gyfer ysgolion, yn gost sylweddol. Rydym yn annog llywodraeth nesaf Cymru i sicrhau bod cynnyrch lles uwch yn ofyniad yn ei chontractau, ac i gyhoeddi canllawiau i awdurdodau lleol a chyrff cyhoeddus eraill ynghylch cael gfael ar gynhyrchion lles uwch. Byddai blaenoriaethu lles mewn prosesau caffael yn golygu y byddai'r sector cyhoeddus yn helpu i hyrwyddo safonau uwch o ran lles anifeiliaid fferm, ac yn sicrhau gwario arian trethdalwyr yn fwy moesegol.

Llun: RSPCA Cymru

Bywyd gwyllt

Mae achub ac ailsefydlu bywyd gwyllt yn rhan fawr o waith yr RSPCA, ond eto, yn debyg iawn i'n gwaith gydag anifeiliaid fferm, yn aml nid yw'n cael y sylw y mae'n ei haeddu o'i gymharu â'n gwaith gydag anifeiliaid anwes dof. Mae bywyd gwyllt Cymru yn gyfoethog ei amrywiaeth – ond mae angen amddiffyn ei les yn well i'w helpu i ffynnu.

Caiff anifeiliaid gwyllt (annomestig) hefyd eu cadw'n helaeth fel anifeiliaid anwes, y cyfeirir atynt yn aml fel 'anifeiliaid egsotig'.

Mae ceisio gwella lles amrywiaeth mor enfawr o anifeiliaid a rhywogaethau gwyllt yn her fawr i'r RSPCA a'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau, ond gall Llywodraeth Cymru helpu i wneud y wlad yn lle gwell i anifeiliaid annomestig trwy gyfnerthu a moderneiddio deddfau a gwella dealltwriaeth y cyhoedd ynghylch cyd-fyw â bywyd gwyllt.

SICRHAU PERCHNOGAETH GYFRIFOL AR ANIFEILIAID ANWES EGSOTIG

Mae cryn nifer o aelwydydd yng Nghymru yn berchen ar anifeiliaid anwes egsotig. Mae data Llywodraeth Cymru yn awgrymu bod chwech y cant o aelwydydd yn cadw aderyn, tra bod tri y cant yn cadw ymlusgiad²⁹. Cyn hynny canfu arolwg barn yr RSPCA fod naw y cant o aelwydydd Cymru wedi bod yn berchen ar barot, neidr, madfall neu fwnci³⁰. Mae gan yr anifeiliaid hyn anghenion cymhleth, ac mae'n hynod o anodd diwallu llawer o'r anghenion hyn mewn amgylchedd domestig, gan ddangos yr angen am gefnogaeth ac arweiniad arbenigol. Cred yr RSPCA fod yn rhaid i'r llywodraeth nesaf gefnogi datblygu – a chyhoeddi – Codau Ymarfer statudol ar gadw anifeiliaid anwes egsotig, a hynny yn ôl rhywogaethau oherwydd eu hanghenion a'u gofynion amrywiol. Dylai hon fod yn broses sydd â gwyddoniaeth yn sail iddi er mwyn sicrhau bod y rhai sy'n dymuno cadw'r anifeiliaid anwes hyn yn gallu cael mynediad at ddogfennaeth sy'n dangos faint o ymrwymiad, gwybodaeth ac adnoddau y bydd eu hangen arnynt.

GWAHARDD PRIMATIAID FEL ANIFEILIAID ANWES

Gan eu bod yn anifeiliaid deallus iawn sydd ag anghenion cymhleth, rydym wedi bod yn pryderu ers cryn amser na ellir darparu gofal digonol i brimatiaid mewn amgylchedd domestig. Er gwaethaf hyn, mae mwncïod a phrimatiaid eraill yn cael eu gwerthu yn rhwydd fel anifeiliaid anwes ar-lein – a chredir bod tua 120 o brimatiaid yn cael eu cadw fel anifeiliaid anwes domestig yng Nghymru³¹. Roedd RSPCA Cymru yn falch o fod yn rhan –trwy Rwydwaith Lles Anifeiliaid Cymru – o ddatblygu Cod Ymarfer ar gyfer gofalu am yr anifeiliaid hyn, gan fynd rhywfaint o'r ffordd i amlinellu'r disgwyliadau ar y rheiny sy'n cadw primatiaid yn breifat. Fodd bynnag, o ystyried anghenion cymhleth yr anifeiliaid hyn, mae angen cyfyngiadau cyfreithiol llwyr ar eu cadw a'u masnachu fel anifeiliaid anwes domestig a dylai'r llywodraeth nesaf ddwyn y mater hwn ger bron ar frys.

CYFNERTHU DEDDFWRIAETH BYWYD GWYLLT YN DDEDDF BYWYD GWYLLT NEWYDD

Mae llu o ddeddfwriaeth bywyd gwyllt yng Nghymru, a llawer ohoni yn doredig ac wedi dyddio, gan achosi problemau parhaus wrth ei deall a'i gorfodi, ac yn rhwystro dealltwriaeth y cyhoedd o'u cyfrifoldebau tuag at fywyd gwyllt Cymru. Cred RSPCA Cymru y dylai'r llywodraeth nesaf geisio cyflwyno Deddf Bywyd Gwyllt newydd i Gymru, gan greu eglurder a chysondeb ar y polisïau a'r ddeddfwriaeth sy'n amddiffyn bywyd gwyllt gwerthfawr y wlad a'r ardaloedd sy'n gartref iddynt, a chyfnerthu'r swm mawr o ddeddfwriaeth sy'n bodoli ar hyn o bryd i fod yn gyfraith fodern a hygyrch sy'n nodi'n glir i'r cyhoedd beth yw eu cyfrifoldebau at fywyd gwyllt Cymru.

GWEITHREDU AR FAGLAU A THRAPIAU

Mae defnyddio maglau yn gyfreithlon ac yn beth cyffredin yng Nghymru. Mae amcangyfrifon yn awgrymu y gall mwy na 51,000 o faglau llwynogod fod ar waith yng Nghymru ar unrhyw adeg³². Yn 2015, cyhoeddodd y Llywodraeth God Arfer Gorau ar ddefnyddio maglau wrth reoli llwynogod, ond mae swyddogion yr RSPCA yn delio'n rheolaidd â digwyddiadau lle mae maglau yn torri'r Cod gwirfoddol hwn ac yn torri'r gyfraith yn fwy cyffredinol. Mae yna hefyd ddiffyg data ar gael ynghylch cydymffurfio â'r Cod. Mae RSPCA Cymru yn parhau i fod yn wrthwynebus i greu, gwerthu a defnyddio pob magl neu unrhyw drap sy'n achosi dioddefaint.

Mae maglau yn greulon ac nid ydynt yn gwahaniaethu pa anifail maen nhw'n ei ddal, a gall y llywodraeth nesaf ddod â'r sefyllfa hon i ben trwy weithredu gwaharddiad llwyr ar eu defnyddio yng Nghymru. Pe bai maglau yn cael eu gwahardd, byddai angen rheoleiddio cydategol ar drapiau eraill er mwyn osgoi symud y broblem i ddyfeisiau eraill, fel trapiau glud. Byddai adolygiad cyflawn a chryfhau deddfwriaeth bywyd gwyllt yn rhoi cyfle i wneud hyn. Oni cheir gwaharddiad, byddai casglu data gwell, codi ymwybyddiaeth y cyhoedd a Chod Statudol yn gamau i'w croesawu i'r cyfeiriad cywir.

Llun: RSPCA Cymru

Meysydd polisi eraill sy'n effeithio ar yr RSPCA a lles anifeiliaid

Gallai llawer o newidiadau polisi gael effaith gadarnhaol ar gyfres o rywogaethau, gan gynnwys anifeiliaid a gedwir fel anifeiliaid anwes, ceffylau, anifeiliaid fferm ac anifeiliaid gwyllt. Efallai na fydd pynciau eraill yn effeithio'n uniongyrchol ar anifeiliaid ond, mewn gwirionedd, gallant arwain at ganlyniadau mawr i'w lles ac i waith yr RSPCA.

ADOLYGU CYLLID A DARPARIAETHAU GORFODI LLYWODRAETH LEOL

Yng nghanol hinsawdd economaidd anodd, mae awdurdodau lleol wedi wynebu heriau mawr i'w cyllideb a'u hadnoddau dros y blynyddoedd diwethaf. Mae'n hanfodol nad yw darpariaeth iechyd a lles anifeiliaid, gan gynnwys gwasanaethau trwyddedu a rheoleiddio, yn gostwng ac yn cael ei hailflaenoriaethu wrth i awdurdodau lleol addasu i'r realiti hwn. Yn anffodus, mae'n gynyddol amlwg fod yna 'loteri cod post' yng ngwasanaethau lles anifeiliaid y sector cyhoeddus ledled y wlad, yn ogystal â diffyg adnoddau ariannol i orfodi'r ddeddfwriaeth berthnasol ar les anifeiliaid. Mae'r RSPCA yn annog llywodraeth nesaf Cymru i gynnal adolygiad cynhwysfawr ynghylch gallu awdurdodau lleol i orfodi deddfwriaeth sy'n effeithio ar les anifeiliaid, gan gynnwys a oes adnoddau addas, yn ariannol ac yn gorfforol, a'r angen i ddarparu arweiniad a hyfforddiant pellach i swyddogion, o bosibl ar lefel genedlaethol.

GWAHARDDIAD CYMRU GYFAN AR LLUSERNAU AWYR

Dylai'r llywodraeth nesaf wahardd rhyddhau llusernau awyr o bob tir yng Nghymru. Mae pob un o'r 22 awdurdod lleol wedi gwahardd eu defnyddio ar dir cynghorau yn dilyn ymgyrch gan yr RSPCA³³ ac mae'r amser wedi dod i weddill y wlad wneud yr un fath. Mae llusernau awyr yn edrych yn ddeniadol, ond gallant fod mor beryglus i anifeiliaid Cymru, yn enwedig anifeiliaid fferm, ceffylau a bywyd gwyllt. Mae anifeiliaid yn eu llyncu a chael eu dal ynddynt, yn ogystal â llusernau yn berygl tân i gynefinoedd, llety anifeiliaid a mannau storio bwyd anifeiliaid.

RHEOLEIDDIO LLOCHESI

Mae ysgolion marchogaeth, llety dros-dro i gathod a bridwyr cŵn oll yn ddarostyngedig i reoliadau yng Nghymru ond nid felly sefydliadau lles anifeiliaid, neu 'lochesi' fel y'u gelwir yn fwy cyffredin.

Mae llochesi yn aml yn gwneud gwaith amhrisiadwy wrth wella ac ailgartrefu anifeiliaid, ond mae diffyg mesurau diogelwch i amddiffyn lles anifeiliaid mewn lleoliadau o'r fath. Fel y mae pethau nawr, gall unrhyw un sefydlu lloches heb gael ei archwilio na bod ag unrhyw safonau lles neu gynlluniau wrth gefn petai argyfwng. Yn ddiweddar, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru God Ymarfer gwirfoddol i lywodraethu safonau mewn llochesi – ond mae angen mwy o weithredu. Rhaid cyflwyno rheoliadau o dan y Ddeddf Lles Anifeiliaid, gan gynnig amddiffyniadau cyfreithiol i anifeiliaid sydd yn y 90 lloches yr amcangyfrifir sydd yng Nghymru.

GWNEUD LLES ANIFEILIAID YN 'YSTYRIAETH BERTHNASOL' YN Y BROSES CYNLLUNIO

Nid yw lles anifeiliaid ar hyn o bryd yn ystyriaeth gyfreithiol yn y broses gynllunio. Dylid ei ddynodi'n 'ystyriaeth berthnasol' yn y system gynllunio, er mwyn i effeithiau negyddol ar anifeiliaid fod yn ystyriaeth allweddol mewn ceisiadau cynllunio perthnasol. Pan fydd ceisiadau cynllunio yn ymwneud â llety anifeiliaid anwes neu anifeiliaid fferm, cânt yn aml eu gwrthwynebu'n eang, ac yn destun proses gyhoeddus a dadl gynllunio hirfaith. Fodd bynnag, mae'r ddadl hon yn aml yn seiliedig ar emosiwn i raddau helaeth, a hynny oherwydd diffyg egwyddorion lles anifeiliaid sy'n gyson ac wedi'u profi'n wyddonol ar gyfer y broses gynllunio gyfredol. Byddai diwygio deddfau cynllunio yn sicrhau dull gweithredu cyson, gan sicrhau ar yr un pryd y gellir herio datblygiadau sy'n effeithio fwyaf negyddol ar les anifeiliaid. Gallai hyn hefyd atal problemau lles anifeiliaid mewn tai priodol rhag dwysáu yn y lle cyntaf. Byddai sicrhau bod natur ymdeimladol anifeiliaid

wedi'i chynnwys yng nghyfraith Cymru hefyd yn chwarae rhan allweddol yn y broses o ddiwygio'r gyfraith gynllunio yn y dyfodol.

DIOGELU RHYDDHAD ARDRETHI SIOPAU ELUSENNAU

Mae siopau cangen elusennol yr RSPCA yn cynnig achubiaeth fawr i anifeiliaid mewn angen, gan godi arian hanfodol ac yn helpu'r amgylchedd trwy sicrhau bod cynhyrchion yn cael eu hailddefnyddio. Daeth y rhyddhad ardrethi busnes y mae siopau elusennol Cymru wedi'i gael ers 1980 dan fygythiad yn ddiweddar³⁴. Cysur mawr iawn i'r trydydd sector fyddai eglurder gan y llywodraeth nesaf ynghylch amddiffyn hirdymor ar y rhyddhad cyfradd ardrethi 80 y cant a'r rhyddhad dewisol o 20 y cant yn ychwanegol y gall awdurdodau sy'n bilio ei gynnig. Amcangyfrifwyd y gallai un o bump o siopau elusennol Cymru gau pe câi'r rhyddhad ei golli – gan arwain at golli cronfeydd hanfodol i elusennau sydd o fudd i achosion megis lles anifeiliaid, a gadael mwy o siopau gwag ar y stryd fawr ledled y wlad.

NEWID CYFANSODDIADOL

Wrth i ddatganoli gyrraedd cyfnod newydd yn ei hanes gyda dyfodiad Senedd Cymru, mae RSPCA Cymru yn parhau i alw am ddiwygio mecanweithiau deddfu er mwyn sicrhau gwell craffu ar gynigion allweddol sy'n effeithio ar les anifeiliaid. Rydym yn annog Aelodau newydd y Senedd i gefnogi cynigion i is-ddeddfwriaethau fod yn destun diwygiad ac i wella llais y cyhoedd a rhanddeiliaid mewn gweithdrefnau ymgynghori. Rydym am weld pleidleisiau mwy rheolaidd, wedi'u hamserlennu ar gyfer Biliau Arfaethedig Aelodau, gan gynnig mwy o gyfleoedd i ddeddfau lles anifeiliaid gael eu hystyried.

Cyfeirnodau

1. Arolwg barn YouGov/yr RSPCA (2017) – wedi'i godi o sampl o 1,103 o oedolion o Gymru.
2. BBC Wales Investigates: Inside the UK's Puppy Farm Capital, darlledwyd gyntaf ym mis Medi 2019.
3. The independent review of the prosecution activity of the Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals, Stephen Wooler CB, 24 September 2014, p24.
4. Ibid.
5. National Survey for Wales 2014-15 Pet welfare, SB 1/2017, 19 January 2017
6. Ibid, p. 23
7. Llywodraeth Cymru – Cod Ymarfer er Lles Ceffylau, 2018, t. 8.
8. C.Macpherson, F-X. Meslin, A. Wandeler, 'Dogs, Zoonoses and Public Health' 2012, p. 34.
9. Cynllun Gwella Lles Anifeiliaid Anwes – Prosiect Arbennig: Bridio Cathod.
10. Rheoliadau Lles Milgwn Rasio 2010.
11. www.awnwales.org/wp-content/uploads/2019/09/Greyhound-Code-English-Welsh.pdf
12. Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Coleri Electronig) (Cymru) 2010.
13. RSPCA Cymru – Papur Briffio: Anifeiliaid Anwes yn wobr 2019.
14. Deddf Iechyd a Lles Anifeiliaid (yr Alban) 2006, Adran 31 – Cynnig Anifeiliaid yn Wobrau.
15. StatsCymru – Cyfanswm y Da Byw yng Nghymru yn ôl blwyddyn, ffigyrau 2017 – y data diweddaraf ar adeg cyhoeddi.
16. RSPCA Assured, Cludo a lladd.
17. Yr RSPCA, lladd crefyddol.
18. RSPCA Cymru, 80% o bobl yn cefnogi diwedd ar ladd heb stynio yng Nghymru, 2014.
19. Deiseb ar y cyd rhwng RSPCA Cymru a Chymdeithas Milfeddygon Prydain i roi diwedd ar ladd heb stynio yng Nghymru.
20. Cofnodion Grŵp Trawsbleidiol Senedd yr Alban ar Les Anifeiliaid, cyfarfod rhif 50, 17 Ionawr 2012. Ar gael yn [http://www.scottish.parliament.uk/CrossPartyGroups/Animal%20Welfare/Minutes_20120117.p df](http://www.scottish.parliament.uk/CrossPartyGroups/Animal%20Welfare/Minutes_20120117.pdf)
21. YouGov Plc. Cyfanswm maint y sampl oedd 1,001 o oedolion Cymru (18+ oed). Gwnaed y gwaith maes rhwng 4 a 8 Medi 2014. Cynhaliwyd yr arolwg ar-lein. Mae'r ffigyrau wedi cael eu pwysoli ac maent yn gynrychioladol o holl oedolion Cymru (18+ oed).
22. Georgina Mills, 'Grant Aid for CCTV in Welsh Abattoirs', Veterinary Record 182 2018.
23. Cynulliad Cenedlaethol Cymru - Pwyllgor Deisebau, Datganiad i'r Wasg, 23 Ionawr 2020.
24. YouGov Plc. Cyfanswm maint y sampl oedd 1,001 o oedolion Cymru (18+ oed). Gwnaed y gwaith maes rhwng 4 a 8 Medi 2014. Cynhaliwyd yr arolwg ar-lein. Mae'r ffigyrau wedi cael eu pwysoli ac maent yn gynrychioladol o holl oedolion Cymru (18+ oed).
25. Y Comisiwn Ewropeaidd, 2005. Ewrobaromedr – Barn prynwyr am les anifeiliaid wedi'u ffermio C.12
26. Y Comisiwn Ewropeaidd, 2016. Barn prynwyr am les anifeiliaid wedi'u ffermio. Ewrobaromedr Arbennig 442.
27. Adroddiad yr RSPCA – Into the fold: Targeted financial support to improve farm animal welfare.
28. Farmers Weekly, 'Higher lamb exports are a double edged sword' 2018.
29. Arolwg Cenedlaethol Llywodraeth Cymru 2015, Lles Anifeiliaid Anwes
30. Mae'r holl ffigyrau, oni nodir yn wahanol yn dod o YouGov Plc. Cyfanswm maint y sampl oedd 1,036 o oedolion. Gwnaed y gwaith maes rhwng 19 a 22 Awst 2015. Cynhaliwyd yr arolwg ar-lein. Mae'r ffigyrau wedi cael eu pwysoli ac maent yn gynrychioladol o holl oedolion Cymru (18+ oed).
31. Rhwydwaith Lles Anifeiliaid Cymru – Network News, cylchgrawn chwarterol, Rhagfyr 2019, cyfrol IV.
32. Cwestiynau Ysgrifenedig y Cynulliad – WAQ66377, Chwefror 2014. Mae'r amcangyfrifon hyn a amlinellwyd yn nodi bod nifer y maglau llwynogod a osodir yng Nghymru ar eu huchaf ym mis Mawrth ac yn 51,641.
33. Keep Wales Tidy, 'Sky lanterns bans now in place across Wales', 2018.
34. thirdsector.co.uk - Welsh Government consults on proposal to reduce business rate relief for charity shops, 22 November 2012.

Llun y clawr: Shelley Phillips / RSPCA Cymru

RSPCA Cymru

6 Cae Gwyrdd, Greenmeadow Springs, Tongwynlais, Caerdydd, CF15 7AB

www.rspca.cymru www.politicalanimal.wales

 RSPCA Cymru

 @rspcacymru

 @rspca_cymru

Mae'r RSPCA yn helpu anifeiliaid yng Nghymru a Lloegr. Elusen gofrestredig rhif: 219099.
Drwy roddion y cyhoedd yn unig y mae'r RSPCA yn bodoli.

Chwefror 2020

Argraffwyd ar ddeunyddiau wedi'u hailgylchu 100 y cant gan ddefnyddio prosesau sy'n gyfeillgar i'r amgylchedd.